

**Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 1977**

Насимий

АСАРЛАР

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 1977

Озар1
#28

**Нашрга тайёрловчи ва сўз боши
муаллифи Холид Расул,
озарбайжончадан ўзбекчага ўгирувчилар
Миртемир, Холид Расул,
Асқар Қосимов**

Насимий С.

Асарлар. (Нашрга тайёрловчилар: Холид Расул ва бошқ). Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1977. 232 б.

Буюк озар шоири Саид Имомиддин Насимий (1370—1417) нинг ҳаёти ва ижоди мардлик, жасорат, қаҳрамонлик, халққа, ватанга садоқат, фидойиликнинг юксак намунасидир. Унинг теран маъноли, чуқур фалсафий, латиф, майин ва ўйноқи, мусиқага бой шеърлари неча асрлардан бери бутун дунёдаги нафосат ва мардлик шайдоларини мафтун этиб келади. Ушбу тўпلامдан исёнкор шоирнинг ёр, диёр, муҳаббат, адолатли ҳаёт учун кураш ҳақидаги энг яхши асарлари жой олган.

Насими С. Избранное.
Озар1

Н 70403—000
252(06)—77 80—77

© Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1977 й. (таржима).

САИД ИМОДИДДИН НАСИМИЙ

Насимий озарбайжон тилида илк бор ижод этган ва бадий жиҳатдан юксак асарлар яратиб, санъаткор сифатида озарбайжон тили ва адабиёти ютуқларини мустаҳкамлаган шоирлардан биридир.

Сайид Имоиддин Насимий тахминан 1369—1370 йилларда Озарбайжоннинг Шамоҳи шаҳрида дунёга келди. Узининг юқори маданий, адабий анъаналари билан шарқда машҳур бўлган Ширвон муҳити Насимийнинг илмий-адабий фаолиятида катта аҳамиятга эга бўлди. У Шамоҳи мадрасасида ўқиб, форс, араб тилларини ўрганди, риёзиёт, мантиқ, астрономия, фалсафа фанларини чуқур ўзлаштирди. Насимий диний-фалсафий асарларни мукамал ўрганиш билан бирга ўз она тилидан ташқари форс, араб тилларида ҳам бадий юксак асарлар ёзди.

Насимий ёшлигида Озарбайжоннинг атоқли шоири, мутафаккири Фазлуллоҳ Наимий (1339—1396) билан танишади ва дўстлашади. Бу дўстлашиш унинг дунёқараши ва ижодининг ривожига чуқур излар қолдиради. Хуруфийлик тариқатининг асосчиси бўлган Фазлуллоҳ Наимий ўз фикрларини «Жовидоннома» асарида шарҳ этган. Бу янги тариқатнинг туб моҳияти истилочи ҳукмдорларга қарши қаратилган эди. Асли табризлик бўлган Фазлуллоҳ Наимий ўз фикрларини халқ орасида ёйиш учун Шарқнинг кўп-

гина шаҳарларига саёҳат қилади. Ширвонга, Бокуга боради. Ширвонга келгач, Насимий билан дўстлашиб, ўз фикрларини баён этади. Насимий ҳуруфийлик мазҳабини қабул қилади ва Фазлуллоҳга буюк муҳаббат ва чуқур эҳтиром билан ихлос қўяди. Насимий ўз устозига бўлган бу оташин ҳурматини ифодалаш учун «Наимий» таҳаллусига ҳамроҳанг «Насимий» таҳаллусини олади. Унинг фикрларини ривожлантирувчи шеърлар ёзади. Фазлуллоҳ фақат Боку, Ширвон шаҳарларидагина ҳуруфийликни тарғиб қилиб қолмай, яқин Шарқнинг бошқа шаҳарларига ҳам ўз шогирдларини юборади.

Наимий ҳуруфийликни тарғиб этганлиги туфайли, ислом руҳонийларининг иғвоси билан Амир Темурнинг ўғли Мироншоҳ томонидан Ширвонда қамоққа олиниб, Нахчивон яқинидаги қадимий Олинча шаҳрида ваҳшиёна суратда қатл этилади. Фазлуллоҳ Наимий қамоқда эканлигида «Васиятнома» ёзиб, яширин суратда Бокуга юборади. Ташвиш ва ҳаяжон ичида қолган Насимий Фазлуллоҳнинг васиятига кўра унинг кичик қизига уйланиб, бошқа ҳуруфийлар билан бирга ўз ватанини тарк этиб, Бағдодга кетади.

Ироқ ва Туркия шаҳарларини кезади. Инсонни улуғловчи шеърлари билан шуҳрат қозонади. Озод, ҳур фикр эгаси бўлган Насимий феодализм шароитидаги адолатсизликни, зулмни, риёкорликни жасорат билан танқид қилади. У ҳуруфийликни тарғиб қилганлиги учун руҳонийлар, ҳоким доиралар орасида ўзига душманлар орттиради, таъқиб остига олинади. Шоир Туркия султонлигига қарам бўлмаган Зулқадар ҳукмдори Алибей ва Носириддин, Диёрбакир, Сивоси ҳукмдори Усмон Қорақуюнли билан дўст тутинади. Сўнгра Миср мамлукларига тобеъ бўлган Ҳалаб шаҳрига боради. Насимий Ҳалаб шаҳрида оиласи билан турғун бўлиб қолади. Шоирнинг бу шаҳарда руҳонийлар томонидан таъқиб қилиниши, Миср султони Муайиднинг топшириғи билан 1417 йили фожиали

суратда ўлдирилиши ўша вақтдаги синфий курашнинг кучайганидан далолатдир.

Ривоятларда айтилишича, Насимийнинг фожиона ўлдирилишига фатво берган руҳоний: «Бу шундай малъунки, унинг бир томчи қони сачраган жойни кесиб ташламоқ лозим», дебди.

Тасодифан шоирнинг бир томчи қони ўша руҳонийнинг бармоғига сачрабди. Жамоат ундан бармоғини кесиб ташлашни талаб этибди. Руҳоний эса: «Мен мисол тариқасида сўзлаган эдим», деб жавоб берибди. Шу пайтда қип-қизил қонга ботган шоир:

Зоҳидинг бир бармоғин кессанг дўниб ҳақдан қочар,
Кўр бу мискин ошиқи сар-по сўярлар, оғламаз,—

деб нидо қилади. Мардлик, жасорат кўрсатиб, мунофиқ душманлари ҳузурида маънан галаба қозониб, у фидокорона жон беради.

Бошқа бир ривоятда шундай дейлади: Насимий Антобда яшар экан. Ҳукмдорнинг яқин дўсти экан. Шоир билан ҳукмдор орасини бузмоқчи бўлибдилар. Ёсин сурасидан бир нусха кўчириб, унинг кавуши чарми орасига қўйишибди. Ҳукмдор ёнида шоирдан: «Қуръон сурасини оёғи остига қўйиб юрган одам тўғрисида фикринг қандай?» деб сўрашибди. Насимий «Унинг териси шилиниши ва расво қилиниши керак» дебди. Унга: «Сен ўзинг ҳаққингда шундай фатво бердинг» дейишибди. Кавушидан чарми орасидаги ёсинни чиқариб олишибди. Сўнгра эса унинг терисини шилишибди.

Реакцион руҳонийларнинг уни динсиз, кофир деб фатво берганликларига қарамай, халқ уни чуқур муҳаббат ва буюк эҳтиром билан севди, унинг шеърларини ардоқлаб, ўқиб келди. Насимий халқ орасида, халқ оғзаки ижодида мардлик, жасорат, қаҳрамонлик, садоқат, фидойилик рамзи сифатида куйланиб келди.

Насимий ўз асарларида инсон ва унинг қудратини буюк муҳаббат ва юксак санъат тили билан тарафдорлик билан таништиради.

XIV асрнинг охирида Озарбайжонда юз берган ижтимоий ҳаёт, феодализм тузуми, қонли уруш-талашлар, халқ норозилиги, Темурий ва бошқа феодалларнинг зулмига қарши ғазаб ва нафрат, шариат пешволарига қарши эътироз кучаяди. Бу эса Озарбайжонда сўфизм ва ҳуруфийлик дунёқарашларининг тарқалишига сабаб бўлади. Ҳуруфийлар ҳам сўфизмнинг пантеистик таълимотини қабул қилиб, уни ривожлантирадилар. Улар инсонга, унинг қудратига юксак баҳо берадилар ва уни муқаддас деб ҳисоблайдилар. Ҳуруфийларнинг ҳам таълимоти сўфизм таълимоти каби диний-мистик моҳиятга эгадир.

Ҳуруфийлар фикрига кўра, «Худо яширин бир хазина бўлиб, ўз борлигини ошкор қилмоқ ва ўзини танитмоқ учун инсонларни яратгандир», бошқа сўз билан айтганда ўз борлигини инсонда тажассум этгандир¹. Улар наздида худо юксак маънавий кайфиятга эга бўлган, адолатли, ҳуруфийларнинг раҳбари Фазлуллоҳ Наимийда тажассум этган эди. Юксак ахлоқ, маънавий гўзаллик, адолат ва муқаддаслик рамзи Фазлуллоҳ йўлидан бориш керак эди. Шунда зулм, адолатсизлик, риёкорлик барбод бўлиши мумкин, деб ўйлашади.

Ҳуруфийлар араб алифбесига 32 ҳарфни муқаддас ҳисоблаб, уни дунёнинг бутун сирларининг рамзи ва ифодаси деб билади. Насимий устози Фазлуллоҳ Наимий таълимотини тараққий эттириб, инсон ва унинг қудратини юксак баҳолайди ва инсон гўзаллигини, шукуҳини, яратувчилигини самимий юракдан

¹ М. Гулизода. «Насимийнинг ҳаёти ва яратувчилиги» — «Насимий, Сечилмиш шеърлар». Озарбайжон ушоқ ва ганчлар адабиёти нашриёти. Боку, 1962, 12-бет.

куйлайди. У инсон, унинг гўзаллиги, қудрати, ундаги ақл-идрок, билим ва ихтиро, вафо ва садоқат, фидо-корлик ва жасорат каби фазилатларни улуғлайди. Шоирнинг ижодий шаклланишида ва камол топишида Озарбайжон шеъриятининг энг яхши анъаналари ва гўзал хусусиятлари катта роль ўйнади. У Қатрон Табрисий, Хоқоний, Фалакий, Низомий, Авҳадий каби Озарбайжон шоирларининг асарларини чуқур ўрганиш билан бирга форс, араб маданияти ва адабиётининг ютуқларидан усталик билан фойдаланиб, ўз даврида шеъриятнинг юксак чўққиларига кўтарила олди. Бу билан ўрта аср Шарқ адабиёти тарихида Озарбайжон халқининг иқтидорини, қудратини, шеъриятдаги маҳоратини намойиш қила билди. Насимий халқ орасида яшаганлиги, халқ билан мустаҳкам алоқада бўлганлиги туфайли феодал-сарой адабиётига тамомила зид бир йўлдан бориб, ўз шеърларида ҳаётий муҳаббатни куйлади. Унинг шеърларида феодал тузумидаги ижтимоий адолатсизликка, руҳонийларнинг реакцияни қарашларига бўлган муносабат, илғор фикрлар ўз ифодасини топди. Насимий шеърларида зулм, истибдод, ҳақсизлик, ўзбошимчалик, тенгсизлик қораланиши билан бирга шайх, руҳоний, сўфи, зоҳидларнинг риёкорлиги, мунофиқлиги, ёлғончилиги фош этилди:

Риёи зоҳид айлар ишқни инкор,
Балодур зоҳидинг зарқу риёси.

Шоир ўз замонида риёкорлар, мунофиқлар ҳурмат, иззатда бўлиб, илм аҳллари, олимлар хор-зор эканликларини, илм-ҳунар касодга учраганлигини усталик билан тасвирлайди:

Зарқ ила риё энди касод айлади фазлни,
Илм аҳлига бир равнақи бозор бўлинмас.

Насимий ўз шеърларида халқнинг қайғу-аламларини, азоб-изтиробларини ифодалар экан, инсонлар-

нинг бир-бирига вафоли, садоқатли, меҳр-шафқатли бўлишларини тавсия этади. Лекин унинг замонида мурувват, саховат йўқлигидан фиғон чекади:

Эй қилан даъвоки шоҳам, адлу инсофинг қани?
Чун сафо аҳлиндан ўлдинг, машраби софинг қани?

Шоир азоб-уқубат ичида яшаб, очлик, муҳтожликни бошидан кечирган халқ учун адолат, тўғрилиқ бўлмаган замондан зорланади, унга нафратлар ёғдиради, ўзи чексиз изтироб чекиб, исёнкор руҳнинг кечинмаларини тасвирлайди.

Ҳаётдаги қийинчиликлар, чексиз алам, изтироблар шоирни бездиради, уни ҳаётдан, дунёдан норозилиқ кайфиятларини ифодалашга олиб келади. Феодал зулмнинг, ҳоким табақанинг халққа ўтказган жабру ситамлари шоирни баъзан умидсизликка туширади. У дунёнинг вафосизлигидан, ўткинчилигидан зорланади ва ундан воз кечади:

Вафосиз дунёнинг меҳрин кўтар кўнглингдин, алданма,
Ки дунё кимсага ҳаргиз вафо қилмас дегоним бил.

Ёки:

Бори меҳнатдир жаҳоннинг, на тиларсан, эй кўнгул,
Лаънат ўлсин бу жаҳонга, ҳам жаҳоннинг бориға.

Шоирнинг бундай қарашлари, ҳаётга, жамиятга бўлган муносабати феодал жамиятида зулм исканжаси остида эзилган, бахтли, саодатли ҳаётга интилган меҳнаткаш халқ кайфиятларининг ифодаси эди. Насимий бундай фикрлар билан ўз замонидаги ҳоким табақаларга, риёкор руҳонийларга чексиз нафрат билдириб, ўзининг ҳаётга, яшашга чуқур муҳаббатини изҳор этган эди.

Насимий лирикаси ҳаётга муҳаббат, дунё гўзалликларига чексиз иштиёқ ҳиссиётини акс эттиради.

У дунё ноз-неъматларини мадҳ этиб, ҳаёт севинчини тараннум қилади. Умрни бекорга ўтказмаслик, ҳаёт неъматларидан ўз вақтида фойдаланиш зарурлиги тўғрисида сўзлайди.

Шоир лирикасида шу дунё гўзали-маҳбубни мадҳ этади. Унинг афсонавий жаннат ҳуру гулмонларидан юксак эканлигини чуқур самимий юрак сўзлари билан севиб куйлайди:

Хизр агар зулматга борди, истади оби ҳаёт,
Мен дудоғинг чашмасида оби ҳайвон топмишам,

деб шу дунё гўзали-маҳбуб оби ҳаёт — тириклик сувининг манбаи эканлигини уқтиради.

Лабинг қандинаки, ондан уёлур оби ҳаёт,
Шакар сўзинг на деяй, чун мукаррар ўлмишдир,—

каби мисралар билан инсоннинг маънавий гўзаллигини, маънавий ҳаётини юксак баҳолайди. Бошқаларни ҳам шундай гўзалликка чақиради.

Ҳаётини инсон баҳорига бағишлаган, баҳор, гўзаллик ошиғи, ҳақ-ҳақиқат, адолат ошиғи буюк файласуф Имоиддин Насимий шеъриятининг қаҳрамони камолотга эришган, ҳар ишга қодир, ижодчи инсондир. Шоир инсонни хушбахт, саодатли ҳаётдан ўз улушини оладиган қудратли бўлишини истарди. Диний идеалистик қарашларга қарши чиққан шоир ўз даврига нисбатан бирмунча ривож топган пантеистик мавқеъда туриб бутун мавжудотни худога тенглаштиради. Насимий фикрича, худо ҳар нарсада, мавжудотнинг ҳар бир заррасида, ҳар нарсадан аввал, мавжудотнинг ривожланишида, энг юксак чўққи бўлган инсонда деб билади:

Ҳақ таоло одам ўғли ўзидир...
Жумла олам билки оллоҳ ўзидир.

Шоир инсонни худо деб эълон қилиши билан шариат қонун-қоидаларини инкор этади, инсон ва унинг қудратини улуғлаб, уни муқаддас ҳисоблайди.

Шоир инсонни илоҳийлаштира ҳам уни конкрет образларда тасвир этади. Ҳаёт ошиғи, дунёвий гўзалликнинг мафтун Насимий инсоннинг ташқи гўзаллигини, қадди-қоматини, гул юзларини, лаъли лабларини, қошу кўзларини, зулфларини ранго-ранг бўёқларда акс эттириб, гўзалликни улуғлайди:

То сунбули гулбўйинг гулбарги тарга тушди,
Сад фитна ҳар учиндан даври қамарга тушди.

Анбарин ҳиди тутди ер юзини сар то сар,
То тоза гулинг бўйи боди саҳарга тушди.

Инжа белинг чунким, қилча вужуди йўқдир,
Туҳмат арода нечун заррин камарга тушди.

Насимий ўз қаҳрамони гўзал маҳбубанинг ташқи гўзаллиги билан ички маънавий гўзаллигини бирликда, ягоналикда кўради. Унинг ички маънавий дунёси юксак, олижаноб хусусиятларга эга эканлигини кўрсатиб, ўқувчига намуна сифатида ундан ўрнак олишни тавсия этади. Юксак инсоний ахлоқ-одобни тарғиб қилади. Шоир ўзининг шеърларида жоҳиллик, нодонликни қоралаб, ҳасад ва такаббурликдан узоқлашишни ва самимий, одил, ҳайрихоҳ бўлишни, эзгу ишлар билан шуғулланишни маслаҳат беради.

Насимийнинг кўпгина шеърлари дастлабки ўқишда диний руҳда ёзилганга ўхшаб кетади. Уларда ислом дини тарғиб қилинган бўлса ҳам, моҳияти эътибори билан исломни инкор этишга йўналтирилгандир.

Бутхона ила каъбани ваҳдатда фарқ этган
Маънида болиғ ўлмамиш ул гарчи пирдур.

мисраларида шоир бутхона билан каъбани бир-бирига қарши қўйган, диний ихтилофларни кучайтирган руҳонийларга қарши чиқиб, мазҳаб, тариқат зиддиятларини инкор этади ва одамларни бирлаштиришни ташвиқ қилади.

Улуғ мутафаккир шоир ўзининг бундай байтлари билан ислом ва унинг назариясига қарши чиқади, ҳамма динларга бир хил лоқайдлик билан қарайди. У ҳақиқат йўлида каъбани бутхонадан, мусулмонликни христианликдан аъло қўймайди. Ҳақиқат, тўғрилиқ ахтарган озод, ҳур фикрли инсон сифатида шоир халқ орасида диний қарашларни тарғиб қилувчи тескаричи руҳонийларни танқид қилади. Уларнинг фикрларига қарши оташин ватанпарварлик, гуманистик ғояларни илгари суради ва шу ғоя йўлида жонини фидо этади.

Шоир шеърларида инсон ва унинг муҳаббати, гўзаллик ва унга бўлган мафтунликни мадҳ этар экан, ахлоқ-одоб масалаларини юксак даражага қўйиб тарғиб қилади.

Шоир умумхалқ манфаатлари нуқтаи назаридан ҳаёт, жамият ҳақидаги танқидий фикрларини ғазалларидаги айрим байтларга сингдириб юборади. Зотан бу хусусият шарқ адабиёти ривожланишида муҳим аҳамиятга эга бўлиб, шоир бундай мисралар орқали ўз замонига танқидий муносабатини очиқ-ойдин ифодаламаса-да, ишқий мисралар, табиат манзараларининг тасвири орқали баён этар эди. Насимий ҳам ўзининг маҳбуба ёки табиат тасвирига бағишланган ғазалларида ҳаёт ва жамият ҳақидаги фикрларини санъаткорона равишда ифодалайди:

Фалак аксига давр айлар, магар охир замон ўлди
Қафасда тўтию қумри, чаманларда ғуроб ўйнар.

Шоирнинг ғазаллари орасидаги бундай байтлар феодал тузумидаги ҳукмрон табақаларнинг, рийёкор

руҳонийларнинг кирдикорларини фoш этишга хизмат қилади. У бир шеърда одамгарчиликни йўқотган, меҳру шафқатдан йироқ, билимсиз кишилар ҳукмрон бўлиб олиб, халққа жабру зулм қилганлигини тасвирлайди.

Насимий шеърятининг қудрати, унинг умумбашарий моҳияти шоирнинг инсонпарварлигида, инсонни озодликка ва маънавий камолотга чорлашида, ўз даврининг юксак ғоявий-бадий маҳоратини намойиш қилишидадир.

Насимий тили содда, образли бўлиб, фалсафий мулоҳазаларни усталик билан ифодалай олган. Унинг шеърларидаги бой, оригинал тасвирий воситалар ўрта аср Озарбайжон адабиётидаги шеърятнинг кучини, қудратини, моҳиятини намойиш этди. Унинг лирик шеърларида фақат инсон гўзаллигининг тасвиригина эмас, балки шоирнинг гўзалликка бўлган муносабати, ички кечинмалари, ҳис-туйғулари, севинчлари, алам-изтироблари ўз ифодасини топди. Бундай шеърлардаги тил содда, ниҳоят даражада самимий, гўзал, образли ва таъсирчандир. Шоир ғазалларидаги образлар, ташбеҳлар, хилма-хил бўёқлар унинг ўз даврининг буюк шоири эканлигини кўрсатади.

Насимий лирикасидаги дунёвий муҳаббат, феодал жамиятига, шариат пешволарига бўлган танқидий муносабат, халқнинг умид-орзуларига бўлган эҳтиросли интилиш Озарбайжон адабиётининг кейинги ривожланишига кучли таъсир қилди. Шоҳ Исмоил Хатойй, Фузулий каби қатор шоирлар Насимий анъаналарини давом эттирдилар.

Насимий адабий мероси билан яқиндан таниш бўлган ўзбек, туркман, турк шоирлари унинг шеърятдаги аҳамияти ва ролига юксак баҳо бердилар. Ўзбек адабиётининг улуг сиймоси Лутфий Насимийни қадрлади, айниқса доҳий шоир Навоий «Насойим ул-муҳаббат» асарида Насимий ижоди ҳақида сўзлаб, унинг истеъдодли шоир эканлигини қайд этди. Насимий де-

вонларининг қўлёзма шаклида Урта Осиёда ҳам ёйилганлиги уни ўзбек халқининг ота-боболари ҳам севиб ўқиганлигидан дарак беради.

Биз Насимий шеърларини 1962 йилда Бокуда чоп қилинган, филология фанлари доктори М. А. Гулизода томонидан тартиб этилган «Насимий, Сечилмиш шеърлар» тўплами асосида нашрга тайёрладик. Айрим шеърларни эса Салмон Мумтоз томонидан 1926 йилда Бокуда араб алифбесида нашр этилган Озарбайжон адабиёти сериясида «Сайид Имомиддин Насимий» тўпамидан танлаб олдик. Бу нашрда М. А. Гулизода тутган йўлидан бориб, унинг принципи асосида шоирнинг тил, услуби хусусиятларини ўзбек тилида сақлашга интилдик. Насимийнинг бой ва гўзал ижоди билан ўзбек китобхонлари биринчи марта тўлароқ танишмоқдалар.

ХОЛИД РАСУЛ

Филология фанлари доктори

ҒАЗАЛЛАР

**Сочибдир донаи холиғ кўнгуллар кўшма чина,
Хабар тушди бу маънидин Хитою Рум ила Чина.**

**Кўнгул лочин дея тушди ки олар шул кўгарчиним
Кабутар бойқуша тушди, ёзиқдир эмди лочина.**

**Жаҳонда кўрмамиш кимса ки, бойқуш ила
кўгарчин,
Қазойи осмонийдир бу бало жолди кўгарчина.**

**Гулу гулзори пурчиндир, қўнибдир зулфи пурчина,
На гулдир билмасам, ёраб, ки пурчин қўнди
пурчина.**

**Хилофи ваъда гар қилса Насимий, гам эмас шояд,
Тараҳҳум айла ё бир газ, ёлони декшира чина.**

Эй хаста кўнгил, дардинга дармон талаб айла,
Гар жон тилар эсанг, ёри жонон талаб айла.

Чун Хизр ҳаёти — абадий бўлмоқ тиларсан,
Жон танда экан, чашмаи ҳайвон талаб айла.

Эй булбули қудси, на гирифтори қафассан,
Синдир қафасин, тоза гулистон талаб айла.

Таҳқиқ хабардир бу ки, «ал-жинс мин ал-жинс»,
Зинҳор кел, эй одами, инсон талаб айла.

Дев ила мусоҳиб ўланинг дина хатодир,
Инсона эриш, суҳбати раҳмон талаб айла.

Гар бандан толибсану матлуб тиларсан,
Фармона бўйин сун, улуғ султон талаб айла.

Арконсиз ўланлара рафиқ ўлма, Насимий,
Йўл аҳли, кузат, сен адаб-аркон талаб айла.

Ҳабибо, фурқатинг солди малола,
Кабоб ўлди юрагим, ҳамчу лола.

Насиб ўлмиш манга ҳақдан, нигоро,
Дилгирда кеча-кундуз оҳу нола.

Қошинг меҳробина қилдим сужуди,
Вале, мункир ўлан тушди залола.

Рақибинг ўлмасин мақсуди ҳосил,
Алифдек қаддими ул солди дола.

Бўйинг тубо, лабингдир оби кавсар,
Юзинг таъна қилар шамсу ҳилола.

Ман ул ғаввос тагин жон таркин этдим,
Санинг чеҳрангдаги ул хатту хола.

Ер ила кўк бино ўлмасдан аввал,
Насимий ошиқ эди ул жамола.

**Баҳор ўлди, кел эй дилбар, тамоша қил бу гулзора,
Буруқди ғунчалар парда башорат булбули зора.**

**Шақойиқ пардадин чиқди, бўянди боғ ила бўстон,
Эришди гулшани ҳуснинг, бўянди ранги азҳора*.**

**Мани манъ этма, эй зоҳид, қувонма зикра эй сўфи,
Ки сан мағрурсан зикра, манам муштоқ дийдора.**

**Ки ҳар балҳум азал билмас надирким ишқнинг
аҳволи,
Эришмас қосирин ақли бу муғлақ сирри асрора.**

**Абиру мушки анбардек раёҳиндан чаман тўлди,
Сеҳрида таън этар сочинг насими мушки тотора.**

**Ки чиқди ғунчадан сунбул, гирибон чок этар мендек,
Тилинди ғуссадин бағрим, сен этма юрагим ёра.**

**Чаманлар мухталиф ўлди ҳазор алвон чечаклардан,
Очилди лолаю насри, шукуфа келди ашжора.***

**Очилди наргизу лола, тутубдир ёсумон чодир,
Суюдлар, аргувон титрар, қомишлар минди анҳора.**

**Бинафша, гул тамошоси ғанимат билки, беш кундир,
Сотур маъшуқа гул ҳуснин, харидор ўл бу бозора.**

**Ёқилди жонина жони, дили Исо Насимийнинг,
Висоли дардина дармон эришди жони бемора.**

Бошингни тўп айла, кел, кир ваҳдатин майдонина,
Эй кўнгил, муштоқ эсанг гар зулфининг чавгонина.

Ошиғин қонийла ўйнар дилбарин сиймин қўли,
Эй ёлончи ошиқ, абсам, кирма жоннинг қонина.

Чекмаган ишқин балосин, кўрмаган ҳажрин ғамин,
Дарди дармонсиздир унинг, чора йўқ дармонина.

Жонини қурбон эдандир ёр учун кўргач шаҳид,
Сад ҳазорон раҳмат ўлсун шул шаҳиднинг жонина.

Зулфининг сиррин на билсун зоҳид, они сўр мандан,
Гар асир ўлмоқ тиларсан зулфи жонафшонина.

Кел, ниқобинг тарфини гулгун ёноғингдан кўтар,
То гулистон кулмасин ёруғ гули хандонина.

Хўбларнинг боғинда чўхдир фитнали нарғиз, вале,
Фитналик хатм ўлди унинг нарғизи фаттонина.

**Лаъли маржондир дудоғинг, лўълўйи дурдир тишинг,
Офарин шул баҳри конинг лўълўйи маржонина.**

**Кипригинг новак ўқидир, қошларинг Чочи камон,
Тегмагай ошиқдан ўзга шул ўқинг пайконина.**

**Эй Насимий, гар сўзинг маъноси бепоён эрур,
Нечун етмас кимсанинг фикри унинг поёниина?**

**«Ал айна-раббикум» шоҳа, ёзармен санга бир нома,
Ки машҳур ўлди асрорим жаҳонда хос ила ома.**

**Утирди қозию муфти ки, яъни ёзалар фатво,
Туташди дафтар ўт ила, булашди қон ила хома.**

**Йиғилди шайху шобилар ки, яъни сўялар мани,
Муродим бу эди ҳақдан, эришдим ман букун кома.**

**Чу бирдир сурату маъни санинг зотингда, эй ориф,
Чиқардим сурати кисват, янгидан кийдим уш жома.**

**Кел, эй боди сабо, тезроқ қўлим ўп, мендан ул ёра,
Маним аҳволими сўйла, на ҳожатдир яна нома.**

**Тутармен доманинг маҳкам, яқин бил улуг маҳшарда,
Дегум, эй бевафо дилбар, мани еттирмадинг кома.**

**Жаҳонга кетди овоза ба шарқу ғарбу баҳру бар,
Ки сўйдилар Насмийни бу кун бар хитгайн Шома.**

**Эй руҳи қудс, жиғаи дунёя ёпишма!
Гулзори жинони қўюбон хора ёпишма!**

**Маҳбуби эмин, ёри абад бор экан, эй дўст,
Ағёр этагин тутмаю ағёра ёпишма!**

**Мансур каби истарсан агар мансаби олий,
Йитирма бақо дорин, фано дора ёпишма!**

**Эй шодаи инжу ясаган, мандан эшит панд,
Сўз дуррини тут, лўълўи шаҳвора ёпишма!**

**«Қолудан» агар олама иқрор ила келдинг,
Иқроринги тарк айлама, инкора ёпишма!**

**Эй маърифатнинг мусҳафи, ҳам канз ила мисбоҳ
Мифтоҳ будур мажмаи мухтора ёпишма!**

**Манлик сотибон чунки дағал чиқди матонг,
Бор, тоза матоъ иста, бу бозора ёпишма!**

**Касб айламаган охиратни, уни дали бил
Гар оқил эсанг, дувёи ғаддора ёпишма!**

**Сочи қоранинг зулфига ёпишди Насимий,
Эй боди сабо, кел бути айёра ёпишма!**

**Жамолингни кўран, дилбар, бўлур сармасту овора,
Кўзингга ким назар қилса, пароканда ўлур ёра.**

**Лаби лаълинг на шарбатдур, наботни мот этур қанди,
Муайян оби ҳайвондур, бўлур зулматда ошкора.**

**Юзингдан олса ел бурқаъ, қуёш юз кўрсатур калққа,
Кўнгил шодон ўлур, хуррам, жаҳон ғарқ, ўлур озора.**

**На сеҳр, афсун етар офат ки, бермас ошиқа роҳат,
Кимаким, қилса ул ҳурмат, тушар фарёд ила зора.**

**Холинг, зулфинг, қошинг, гамзанг ажаб фаттондир,
эҳ, дилбар,
Ки ҳар ким тушса чангига, қилолмас дардига чора.**

**Зеҳи, ошиқки йўлингда қўймишдир бош ила жонни,
Муқайяд бўлмас ул ҳаргиз бу йўлда номусу ора.**

**Насимий зикр этар, сўйлар жамолинг васфини, ёраб,
Туну кун фикр етилмишдур киришмоқчун яна кора.**

Тушди яна далли кўнгил иўзларининг хаёлина,
Ким на билур бу кўнглиминг фикри надур, хаёли на?

Олила ола кўзларинг олдади, олди кўнглими,
Олини кўр, на ол этар кимса эришмас олина.

Қийматини дудоғинги тўкма, хасисдан сўрмаким,
Ман биларамки, жон ила чанқамишам зилолина.

Еўзларинга асир ўлан кўнглиминг ҳолини билур,
Кимки бу ҳолга тушмади, қўй, борсин у ўз ҳолина.

Сиррини шул қаро холинг ёноғи шарҳ этар, вале,
Жон нетади фидо ўла ёноғинга ва холингга.

Тотли сўзингдан уялур, оби ҳаёт маҳв ўлур,
Гул ва шакар нимарсадур ким эриша мақолина?

Ҳусну жамоли суратинг мажлиси баркамолидур,
Шарҳу баёну васф ила ақл эришмас камолина.

**Юзини, қошини кўран қарши-бақарши кўз-бакўв,
Сонмаки боқар ул кўкнинг бадрина ё ҳилолина.**

**Ой ила кун сужуд этар суратингни кўрган ҳамон,
Бу на жамолу ҳусн ўлур, қадду аъло жамолина.**

**Бўлди Насимий чун сани, кечди қамудан эй санам,
Қўйди ҳариру атласин, кирди абову шолина.**

Раҳмати келди, эришди фазли раҳмоннинг яна,
Чечаги очилди, кулди шул гулистоннинг яна.

Кўнглиминг аҳволини, келди, карамдан сўрди ёр,
Овни эрди дардда ёнган жонга дармоннинг яна.

Келди руҳафзо лабиндан сувсамиш жонга салом,
Хизра инъоми эришди оби ҳайвоннинг яна.

Фурқатинг даврони кечди, келди айёми висол,
Муддаи даври туганди аччи ҳижроннинг яна.

Гул кўтарди парда, юзингдан очилди навбаҳор,
Равнақи келди, тирилди боғу бўстоннинг, яна.

Зулматидан лайлатул-ҳажринг манго айру на ғам,
Нури чун тушди манго шул моҳи тобоннинг яна.

Зулфининг ақдиндан иста дилбаринг бўйи вафо,
Анбари ёйилди шул зулфи паришоннинг яна.

Бошима қутлу оёгин келди, босди ул нигор,
Кўлкаси тушди манго сарву хиромоннинг яна.

Аҳди паймонингдан, эй ёр, истади жон ал юмоқ,
Қўймади меҳринг вафоси аҳду паймоннинг яна.

Эй қамар, айнинг бало, етмасмиди оламда ким,
Фитна ўлди ҳалқан зулф анбарафшоннинг яна.

Чун Насимийнинг сувсамиш қонина ёрнинг лаби,
Нўлди, эй мункир, санго, ким қайнади қонинг яна.

Сан сона гар ёр эсанг, бор, эй кўнгил, ёр истама,
Ёру дилдор ўл манго, сан ёру дилдор истама.

Бевафодур чун бу олам, кимдан истарсан вафо,
Бевафо оламда сан ёри вафодор истама.

Гул бўлолмас бу тиканли дунёнинг боғинда чун,
Абсам ўл, беҳуда гулсиз ерда гулзор истама.

Маърифатдур холис олтун тамгаси фазлу ҳунар,
Олтини тони дағалдан, ори динор истама.

Халққа мункирдур фақиҳ, иновма ул шайтонга ким,
Йўқдур ул жин хилқатин зотинда иқрор, истама.

Тўғри сўзлик эй кўнгил, ҳақгўлар нутқидадур,
Ҳар дили эгрида йўқдур, ори, гуфтор истама.

Бу ўлимтик дунёнинг толиблари номи килоб,
Бўлма ит, онишқи, бўлди номи мурдор, истама.

Дарбати огулидур фоний жаҳоннинг, сан онинг
Дарбатиндан нўшдору кутма зинҳор, истама

Дунянинг севгиси оғир юк эмиш, мандан эшит,
Нафсинга юк этма они, эй сабукбор, истама.

Истаган мурдорни қузғундур мудом, эй турфа қуш,
Дизардек шаҳбози бўлгил, доғи мурдор истама.

Дар амин маҳрам бўлолмас, эй Насимий чун бу кун,
Қалққа фош этма бу сирни, кашфи асрор истама.

Қўйма юзингни ниқоб ичинда,
Рафъ ўлди адам ҳижоб ичинда.

Доғитма яногинг узра зулфинг,
Найлар бу қуёш саҳоб ичинда.

Кўрдим сани ҳам фалакда юлдуз,
Билдим сани бу китоб ичинда.

Васлинг бу фаслда қўлга кирди,
Мислингми бор ушбу боб ичинда?

Мушкин сочингга сужуд қилдим,
Мусо киби шул таноб ичинда.

Жоду кўзинг уйқудан уёнди,
Фитна қилур ул бу хоб ичинда.

Ман чанг киби икки қат ўлуб,
Навҳа қилурам рубоб ичинда.

Гаҳ ишқинг ила кўзим тўла жом,
Тарқяқ этарам шароб ичинда.

Гаҳ дам киби дам ўлур ёнурман,
Пишар жигарим кабоб ичинда.

Таъриф этарамки, сансан аъроф,
Урфинг танидим ҳижоб ичинда.

Ҳар ким санга мункир ўлди, эй жон,
Қолди абадий азоб ичинда.

Барги насрин узра мушкин зулфинги дом айлама,
Ошиқи ошуфтани бесабру ором айлама!

Шул мўгулчин кўзларинг-ла чун мани сайд айладинг,
Бағрим жаврингла пуржун, эй дилором, айлама!

Кимса чун ёрин висолин билмади томот ила,
Абсам, эй хилватнишин, андишан хом айлама!

Ошиқи содиқ тузогинг қуши, эй зоҳид, эмас,
Дона тизма тасбеҳи сажжодайи дом айлама!

Зулфу рухсоридур онинг зикрим уш ҳар субҳу шом
Зикрисиз ҳаргиз илоҳи, субҳими шом айлама!

Ваъда чун бермиш биза ҳақ салсабили ҳури айн,
Қўйма қўлдан шоҳиди, тарки майи жом айлама!

Чун Насимийнинг муроди сансан, эй оромижон,
Халқ ичинда они душман кому бадком айлама!

Тушмиш муанбар сунбулинг хуршиди тобон устина,
Шул расмила мушкин холинг гулбарги хандон
устина.
Кўнглими вайрон айладим, меҳринг ерин жон
айладим,
Ишқинг мана шон айладим, тушди ғаминг жон
устина.
Дарду меҳнат ошиқа дармон этар, бор, эй ҳаким,
Ҳар дам манго бир дард илан оттирма дармон устина.
Рухсоринг узра зулфинги ҳар кимса ким кўрди,
деди,
Куфри сияҳдур сонасан, доғитмиш имон устина.
Ёқути райҳондур хатинг, эй қути жон лаъли
лабинг.
Шул расма тушмишдир Хизр ул оби ҳайвон устина.
Нури тажалли сиррини юзингда кўрди кўзларим,
Кўрким на сурат боғламиш бу чашми гирён устина.
Ишқингдан, эй оромижон, гарчи Насимий хок ўлур,
Турмиш санинг-ла то абад шул аҳду паймон устина.

Эй воиз, абсам ўл, манго тоатинг пеш айлама,
Ман ошиқ ўлдим, кирмагум ҳар қиссахоннинг
пандина.

Эй ишқни инкор айлаян, чуну чарову чандни қўй,
Нечун тушарсан ошиқнинг чуну чарову чандина.

Зулфи камандиндан кўнгил қутулмас айру, шўйла
бил,
Савдосига бел богламиш, ҳам кўз қарортмиш
бандина.

Чун шаҳриёрнинг шаҳрина букун Насимийдур
малик,
Буйруқ овингдур, ҳукм онинг ҳам шаҳрина, ҳам
кандина.

Кетгали азм айламышсаң, эй дилоро айлама,
Арзи ҳол айлай, манк бесабру ором айлама.

Донаи мушкин холинг кўнглимни чун сайд айлади.
Бу тугилмиш сайдга шоҳим зулфинги дом айлама.

Зулфинги барги гул узра, эй пари, тарқатма ким,
Бунча кўнгли ёнмишинг савдосини хом айлама.

Умриминг субҳи юзингдур, бахтиминг шоми сочинг
Кетма, эй дилбар, кўзимдан, субҳими шом айлама.

Ринду қаллошам, мани зоҳид дема, эй муттақи,
Лоуболи ошиқи оламда бадном айлама.

Ишқинги тарк этмак истар кўнглим, аммо чян эмас,
Ё ялоҳо, кимсани сан бесаранжом айлама!

Чашмаи лаълинг суйиндап бир қадаҳ сун, соқия,
Иштиёқингдан Насимийнинг кўзин жом айлама.

Юз минг жафо қилсанг манга,
Мен сендан юз ўгирмайман!
Жоним ўлур қурбон санга,
Мен сендан юз ўгирмайман.

Севдим сени ман жон ила,
Қул ўлмишам қурбон ила
Қўй онт ичам Фурқон ила,
Мен сендан юз ўгирмайман!

Исомисан, Мусомисан?!
Ё Юсуфи Канъонмисан?
Валлоҳки, жоним жонисан,
Ман сандан юз ўгирмайман!

Насямий, сен ошиқмисан?
Ҳақ йўлига содиқмисан?
Кўз-кўзласа лойиқмисан?
Мен сендан юз ўгирмайман!

Шанба куни ман учрадим ул сарви равона,
Шайдо қилибон солди мани жумла жаҳона.

Якшанба куни Мажнуи ўлиб, ҳайрони ўлдим,
Кўрдим юзин, ўхшатдим уни моҳи тобона.

Душанба куни рози-дилимини дедим охир,
Ул кўзлари наргиз, ўзи гул, қоши камона.

Сешанба куни сайёд ўлиб, сайрона чиқдим,
Мен сайд ўлибон, қурбон ўлам пистадаҳона.

Чоршанба куни ёр кеза келди чаман ичра,
Булбул дахи кўрди юзини, тушди фиғона.

Панжшанба куни ёра дедим, пандим эшитгил,
Фош этма бу рози дилими яхши-ёмона.

Одина куни кўрди жамолни Насимий,
Ичди лаби лаълин шакарин ул қона-қона.

Ажаб лаълингми шул, ё жони аҳбоб?
Ажаб зулфингму, ё занжири пуртоб?

Ажаб юзингму шул, ё хирмани гул,
Ажаб тишингми шул, ё лўълўи ноб?

Ажаб айнингми шул, ё сеҳри Бобил*
Ажаб Ҷошингми шул, ё тоқи меҳроб?

Ажаб шул масти савдойи мўғулчин
Маним бахтиммидур, ё чашми пурхоб?

Кўзимдан оққан, эй дилбар, ғамингдан,
Ажаб дунобами, ё ашки унноб?

Ажаб қаддингми шул, ё сарви бўстон,
Ажаб хаттингми шул, ё варди сероб?

Насимийнинг кўзи ёрнинг ғамидан,
Дуринг дуржиммидур, ё баҳри симоб?

Чунким кўзимга келмади ҳаргиз хаёли хоб,
Соқи кетур пиёлани, тўлдир шароби ноб.

Фурсат турур бу кеча бизга, ичайик май;
Шамъ ила мутрибу сану ман, шоҳиди шароб.

Маъмур тут нишот ила жон мулкани мудом,
Бу умри нозанин, чу билурсан, қилур шитоб.

Зоеъ кечирма фурсатинг, айланма бир нафас,
Бир кун бўлур пуроб бу чашму кўнгул хароб.

Кел эй ҳариф, энди насихат қабул қил,
Жавр айлама ҳарифинга, ҳожат эмас итоб,

Зарроқ зоҳиднинг ичайлик қонни сабуҳ,
Маҳрум сўфининг этайлик бағрини кабоб.

Оламда кимки фитна қопусини боғлади,
Алҳақ, зеҳи саодату валлоҳ, зеҳи савоб.

Ҳаргиз замона кимсани хушнуд қилмади,
Ҳар фикр номувофиқу ҳар феъл носавоб.

Ҳамдам на расм ила бўлар Жаброила Аҳриман,
Мунис на важҳ ила бўлар тўти билан ғуроб.

Чун қолмади пиёла, Насимий бугун санга,
Бир дўст ила май ичайлигу тўла-тўла қоб.

Баҳор ўлдию очилди юзингдан парда гулзоринг,
Етишди ғунчанинг даври, замони қолмади хоринг.

Гулистон Тури қуде ўлди, баҳорнинг нури нориндан
Кел, эй Мусо, кўр осорин шажарда нур ила норинг.

Фараҳдан ғунчанинг гулгун ёноғи кулди, очилди
Ки, манзури яна гулдур чаманда булбули зоринг.

Чечаклар мухталиф алвон, на маънидур онн билким,
Бўёқчи бермиш чунким бу анворинг, бу азҳоринг.

Абириндан чаман кўрким, на деб офоқа келтирмиш,
Ким ўлмиш бўйи атриндан машоми тоза атторинг.

На анбардур тутан, ёраб, шақойиқ мажмариндан
Ким, ким,
Ким бўйиндан онинг қадрни сочилмиш мушки
тоторинг.

Кел, эй сийминбадан соқи, манго сун жоми саҳбойи,
Ки, келди равнақи гулгул демай гулранг хумморинг.

Агарчи сумбулу наргис баёни «кунту канз» айлар,
Қачон «балҳам азал» билсун шшоротин бу асроринг?

Букун гар оламул-гайбнинг вужудин кўрмак
истарсан,
Раёҳин уш баён айлар зуҳурин чарх сайёринг.

Бу музиқидан, эй сомеъ, санго гар нарса кашф ўлди,
Мақомотинг баён айла, усулин кўрсат адворинг.

Агар савсан киби абкам эмассан, нутқа кел, сўйла,
Бу ҳарфу нуқта таркиби на ердандур бу гуфторинг.

Жаҳон жанноти адн ўлмиш анинг саҳнинда ҳурилар,
Безанмиш ҳулладан бўстон, кўзи очилмиш ашжоринг.

Бу кун бозор этар гулшан сумандан, лолау гулдан,
Ғанимат кўрки, беш кундур тамошоси бу бозоринг.

Насимийнинг сўзи гарчи дами Исодур, эй мунқир,
Санго кор айламас, нечунки, йўқдур ҳаққа иқроринг.

Тушибдур ул гули хандона холинг!
Ки, зулфинг дом ўлубдир, дона холинг!

Занакдонингдадир ул чоҳи Бобил,
Солибдир ошиқни зимдона холинг!

Садаф оғзинг, тишинг инжу, лабинг лаъя,
Сўзинг кавсар, вале дурдона холинг!

Қизил гул оразинг, гунча даҳонинг,
Солибдир булбулни афғона холинг.

Мисрда лабларинг бож олдиғичун,
Хабар тарқатди Ҳиндистона холинг.

Гулистон сарҳадинда тахт урибдур,
Зеҳи турфа шакл шоҳона холинг.

Салосил зулфингни бўйнимга солди,
Қилибдир жонимни девона холинг.

Насимийни ол ила олди кўнглин,
Қилибдир қасд эмди жона холинг.

Кўришгандан бери, дилбар, жамолинг,
Кўзимдан кетмади бир лаҳза холинг.

Неча васф айласам сани ман, эй дўст
На келди, на келувчидир мисолинг.

Юзинг гулдур, лабинг мулдур, тишинг дур,
Бинафша, лола ила хатту холинг.

Қадинг тубо, лабинг кавсар на жонсан,
Ки яктурур биза жондан висолинг.

Насимийнинг муроди бу жаҳонда,
Ҳамин ўша жамолингдур, жамолинг.

Эй фалак аксигами, сайр этди сайронинг санинг,
Ким, манго қон йиғлатур давронда давронинг
санинг?!

Эй ёлончи, олли кўп ошиқларнинг алдоқчиси,
Шафқатинг йўқдур манго, бормиди имонинг сеяинг?

Сув ўрнига қон ичиурсан сани севганлара,
Бумидир, эй бевафо, қонуни арконинг санинг?

Неча Заҳдоку Фаридун тахтини бердинг ела,
Хок уйи бўлмиш, ётур фағфуру хоқонинг санинг.

Эй, темир юракли чарх, эй, тош бағирли рўзигор,
Неча беймон ўлур гардиши гардонинг санинг.

Қанча қайдинг ёрни, эй бераҳму беймон фалак,
Кўрайин, ўтларга ёнсин тоқу айвонинг санинг!

Эй Насимий, сан фалакдан, бор, шикоят этма ким,
Чун фалакдан юқори манзили жавлонинг санинг.

Бу на одатдир, эй турки паризод,
Ғамингдан ўлмадим бир лаҳза озод.

Сиёҳдил кўзларинг қон тўкмак учун,
Чекибдир тигини монанди жаллод.

Равоми, кўнглимнинг шаҳринда сандан,
Фироғу гуссаю ғам тутди бунёд?

Бу бедоди манга ишқинг қилибдур,
Жаҳонда қилмади Намруду Шаддод.

Кел эй, ширин даҳан, ишқинг йўлинда,
Манам у кўҳқан, бечора Фарҳод.

Назар қил, кел, бу вайрон кўнглима, шоҳ,
Қилур султон ўлан вайронни обод!

Яхши от қолдиргин фони жаҳонда,
Улуғлардан жаҳонда қолди бир от.

Насимийнинг каломиндан эшитгил,
Вафосиздир жаҳон, сан қилма бедод.

Ҳасрат ёши ҳар лаҳза қилур базминмизи соз,
Бу пардада бир ёр биза ўлмади дамсоз.

«Ушшоқ» майндан қила кўр ишрати «Наврўз».
То «Рост» кела «Жанги» «Ҳусайнийда» саровоз.

Бар «Чоргоҳи» лутф қила ҳусни «Бузруки»
«Кичик» даҳониндан биза, эй дилбари
«Шаҳноз».

«Зангула» сифат нола қилам зори «Сегоҳ» а
Чун азми «Ҳижоз» айласа маҳбуби хушовоз.

Оҳанги «Сифаҳон» қилур ул найи «Ироқи»
«Раҳови» йўлинда яна жоним қилур парвоз.

Кўнглимни «Ҳисор» айлади шу рўйи «Муборқаб»,
Кел ўлма «Мухолиф» биза, эй дилбари пурноз.

Чун шуурга келиб ишқ сўзин дерса Насимий
Завқиндан унинг жўшга келур Саъдийи Шероз!

Шаҳо кўнглим паришон ўлди сенсиз,
Жигарим лиммо-лим қон ўлди сенсиз.

Яқиндир сендан айру шоҳи-хўбон,
Бу кўнглим тахти вайрон ўлди сенсиз.

Кима ўхшарсан, эй сан моҳи пайкар?
Ким, олам банди зиндон ўлди сенсиз.

Кўзим ёши жаҳонни тутди, эй жон,
Кўран айтур ки, тўфон ўлди сенсиз!

Насимий қулига қил чора, дерман,
Ки жонли келди, бежон ўлди сенсиз.

Аҳдга вафо қилмади ёри вафодоримиз,
Ер ила кўр ким, неча тушди ажаб коримиз.

Ҳусни жамолинг мани ўзига маҳв айлади,
Бўлди тамом ушбу кун ишқ ила бозоримиз.

Ғамзаларинг сиррини жонда дедим сақлайим,
Ташқари чиқарибди пардадан асоримиз.

Ишққа илож истама, дардинга сабр айла, тур,
Кўрки, на дармон қилур ёри вафодоримиз.

Кимки сани севмади, ишқингга жон бермади,
Йўқдир онинг ҳақиға заррача иқроримиз.

Зоҳид агар ошиқа мункир ўлур, ул билур,
Ҳақ биза бўлди аён, қолмади никоримиз.

Аҳдга вафо айлагил, то демасин муддаи,
Қавлу қарор устина турмади дилдоримиз.

Бошина кор айлади ишқу руҳинг шуйла ким,
Таъна урар олтиннинг рангига рухсоримиз.

Гарчи Насимий сўзнинг додини берди, вале,
Додга кетурди они лафзи шакарборимиз.

Эй, азали жон ила жононимиз!
Ишқи рухингдур абадий шонимиз!

Каъба юзинда биза, эй, фазли ҳақ.
Зулфу рухинг қиблау имонимиз.

Шарда юзингдан кўтар, эй, суратинг —
Арши илоҳи ила қуръонимиз!

Эгнима сансиз тикон ўлди жаҳон,
Қайдасан, эй, тоза гулистонимиз.

Жон неча тарк айласин, эй, жон, сани,
Чунки жоннинг жонисан, эй, жонимиз!

Кимки сужуд айламади ҳуснингга,
Девн лаин ўлди ва шайтонимиз.

Мўъмина ҳақ дуняни зиндон деди,
Мўъмина кўп қолмагай зиндонимиз,

Худҳуди Билқисга расул айлади,
Номани йўллади Сулаймонимиз.

Важҳиша ёзди ўтуз икки ҳуруф,
Ҳикмат ила муншийи арконимиз.

Кўнмади ориф сўзига воизинг
Дева мутеъ ўлмади инсонимиз.

То биласанки на эмиш, эй фақиҳ,
Одами хоки ила эҳсонимиз.

Жавр ила ёндирди Насимий тани,
Бу эдиму дўст ила паймонимиз.

Кел, эй дилбар, мани кўрким неча хуш ёнаман
сенсиз,
Ўтиндан аччи ҳижронинг, сув ўлдим, оқарам сенсиз.
Хаёлинг келмиш, эй ҳури, кўзим қаршисида турмиш,
Фироқингдан ёнар бағрим, хаёла оқарам сенсиз.

Ики оламда мақсудим висолингта етишмоқдур,
Замирим, ниятим улдур, қачон фол очарам сенсиз.
Амонсиз фурқатинг ҳардам, бу вайрон кўнглиминг
шаҳрин
Асоси расмини йиқор, нечук мен қурарам сенсиз.
Сулув инжуларинг шавқи кўзимдан оқизар ёшни,
Бу лўълў маъданидан, кўр, на маржон сочарам
сенсиз.

Кел, эй маҳбуб руҳоний ки ҳардам бўйнима ғамдан.
Фироқинг ҳасрати шавқинг ипини тоқарам сенсиз.

Насимий жонини ишқинг йўлида айлади қурбон,
Онинг номин бу маънидан қон ила ёзарам сенсиз.

Ажабо, бу ҳури юзли моҳи бадр ё парими?
Бўйи сарви бўстоний, ёноғи гули тарими?

Лаби жонфизойи лаълинг урар оби хизра таъна,
Бу шакар дудоқли яъни сўзи шуйла шаққарими?

Тушарам ўтга кўражак бу малакнажод ҳури,
Ажабо, бу чин бутини юзи нақши озарими?

Кеча кўзининг хаёли кетурур кўзима шабхун,
Бу кўзи ҳароми жоду қоши ёйли чарими?

Кўзу қоши, зулфи холи ки, икки жаҳонни олди,
Қаму бу амири ҳуснинг сипаҳию лашқарими?

Тўкилиб сўза келаркан дурри лўълў лаблариндан,
Ажаб ул шакар даҳонинг тиши назм гавҳарими?

Сочи ила ҳамдам ўлди бу шикаста дил Насимий,
Кел, агар инонмас эсанг дами кўрки анбарими?

Келгилки, олди шавқи жамолинг қарорими;
Фош айлади фироқи руҳинг ҳоли зорими.

Ераб, замона ҳаққиға ман найладим ки, ул
Мандан жафоу жавр ила ойирди ёрими.

Еқди фироқинг, эй гули хандон, ичимда нор,
Кел-кел, сўндургил оби висолингла норими.

Шавқинг қотинда оғлаючи кўз тўкар ёшин
Васлинг баҳора дўндира келди баҳорими.

Тушдим лаби висоли майиндан хуморига,
Келгил, ҳам ул шароб ила дафъ эт хуморими.

Мансура ишқ оқибати дор ўлди тор,
Сан онда кел ки, то кўрасан онда дорими.

Нақшу нигорин кўр, фалакнингким, на нақш ила
Нақш айлади ва олди алимдан нигорими!

Васлинг шикорим ўлмиш экан бахти саъдила,
Қочирди ҳосиднинг кўзи мандан шикоримш.

Эй лотга топинган сани айб этмасам, надин,
Ким кўрмамишсан ул санами гулғузори.

Ман ёрғи қилмишам ики оламда ихтиёр,
Мандан ким йироқ ола билур ихтиёри?

Холу хатинг шуморини кел, сўр Насимийдан,
То сан ҳисобинги биласан, ман шуморими!

Эй қилан даъвоки, шоҳам, адлу инсофинг қани?
Чун сафо аҳлиндан ўлдинг, машраби софинг қани?

Ҳар қушинг ўлмас саодатли ҳумодек кўлкаси;
Чунки симургам деюрсан ломакон Қофинг қани?

Ратб ила ёбис наким, бор одаминг зотиндадур.
Гар сан онинг нухасисан, ратб ила жофинг қани?

Аҳли урфоннинг ери уқбода чун аъроф эмиш,
Чун бу орифлардан ўлдинг, урфу аърофинг қани?

Муҳтасиб бозорга кирди, ҳаққи ботилдан чўчир,
Қалбим оридур деган, шул ўғри саррофинг қани?

Бошими тўп айлабон майдонга кирдим, ўйнарам,
Эй бу майдондан қочан, шул урдуғинг лофинг қани?

Лутф агар ҳақдан тиларсан, кўрсат эҳсон, лутф қил,
Лутфу эҳсонингдан унган ёрга алтофинг қани?

Кофу нун амриндан ўлди кун ила фаякун,
Гар бу лавҳинг абжадисан, нун ила кофинг қани?

Эй Насимий, шаш жиҳатдан чун улашдинг ёр ила,
Бежиҳот ўлди ҳудудинг, ҳадду атрофинг қани?

Эй боди сабо, мандан элит ёра саломи,
Ул гамзалари шуъбадачи, кўзи ҳароми.

Муштоққа надур чора, манго билдир ониким,
Гар фурсат ўла ёра етурмоқ бу наёми.

Ёндирди мани ёндирувчи фурқати онинг,
Бир доғи қаниким, кўрай ул моҳи тамоми.

Зулфиндану холиндан онинг тушмишам айру;
Эй ҳақ, манго берсанг яна ул донау доми!

Мақсуди кимнинг ким, ики оламда на сансан,
Мақсудини йитурди ва фатҳ ўлмади коми.

Маънида юзи қиблада ул ориф эмиш, ким,
Юзингдур онинг қибласи, айнингдур имоми.

Ул лавҳдур эй юзи қамар, гул ёноғингким,
Руҳул-қуддус ул лавҳдан индирди каломи.

Базминда азал сеқси лаълинг манго сунмиш,
Ул бодайи ким руҳул-аминдур тўла жоми.

Васлинг абадий бахт эмиш, аммо деям ким,
Даврон эмас боқию пайваста давоми!

Номусга мани даъват этар носеҳу нома,
Эй хожа, надур ошиқа номус ила номи?

Васфингда Насимий сўзини арша чиқарди,
Қайси садафинг инжуси бўлди бу низоми.

Жамолинг фитнаси тутди жаҳонни,
Чиқарди пардадан рози ниҳонни.

Надур ошиқ жаҳону жони сансиз,
Ки сансан ошиқинг жону жаҳони.

Лабингдур чашмаи ҳайвон, вале шукр —
Ки, ҳар ҳайвон табиат билмас они.

Сусамиш қонима лаълинг, эшитдим,
Бу давлат ошиқи мискинга қони?

Лаби лаълинг шаробин ичана сўр,
Ки, кимдур ичган оби зиндағони.

Висолингдур, висолингдур, висолинг,
Наими хулду умри жовидони.

**Кўринг ким ғамзасила уйқусидан,
Уйғотди фитнаи охир замонни.**

**Агарчи бенишонсан кимса билмаз,
Нишонсиз бўлмадилар бенишони.**

**Насимийнинг макони ломакондур,
Маконсиз ошиқинг ҳақдур макони.**

Ики олам онингдурким, кўзина ҳақ аён ўлди,
Ҳақни кўрдию билди ҳақниким бегумон ўлди.

Агар Мусо киби келмак, тажаллий кўрмак истарсан,
Назар қил юзина кўрким ики олам аён ўлди.

Таолилло, на зебосанки, ҳуснинг давр боғинда,
Қошингла кирпигинг, зулфинг юзингда гулситон
ўлди.

Қиёмат қўбди ҳуснингдан етти иқлима ёйилди,
Санинг қадду қиёмингдан магар охир замон ўлди?

Чалипо зулфу холингдан, сочинг лайли дурур, аммо,
Эришди ояти фонзар оти Наврудхон ўлди.

Нигоринг лаълина ҳар дам тўкар шаҳд устина
шаккар,
Вале гофил на билсунким, надан шириндаҳон ўлди.

Макона сигмади зотим, азалдандур бидоётим,
Насимийнинг бу маънидан макони ломакон ўлди.

Кўзларим ёрнинг ғамидан оқизар дурдонайи,
Ғамда ёнар, доимо кўр ошиқи парвонайи.

Жонинги тарк айлаким, бу йўлда жонон бўласан,
Хар ки жон берди бу йўлда, билди ул жононайи,

Нақлинги арз этма, воиз, ошиқа ҳар дам-бадам,
Ошиқнинг ҳолини бил, қўй бу узун афсонайи.

Кел, шароби хамри нўш эт, ичма ҳар паймонадан,
То абад ёрнинг ғаминдан ичмишам паймонайи.

Чунким айтарсан ҳақи ҳар ерда ҳозирдир нечун,
Фарқ, эй ғофил, этарсан масжиду майхонайи?

Ғанжи маъмур айлаган кўнглимда ёрнинг васлидур,
Васл ила маъмури бўлдим, найларам вайронайи.

Истарам, чунким билинмас сочининг ҳар тораси,
Гизламишдур ғофил ўлма зулфи мушк афсонайи.

**Зулфининг савдоси эрди ошиқи девонага,
Зулфина қилди муқайяд ошиқи девонайи.**

**Маърифат сотур келур ҳар маърифатсиз жонивар,
Бebasардур, ошино билма, қўй бу бегонайи.**

**Чун жамолингдан Насимий абжади қилди тамом,
Уқуди, ондан кетурди сину шин дандонайи.**

**Кўрким, юзинг нуридан олам мунаввар ўлди,
Ширин сўзинг қатинда шаккар мукаррар ўлди.**

**Дудоқларинг сифотин ҳар ким кетурди тилга,
Ул дамда ул ширинсўз оғзинда шаккар ўлди.**

**Мушкин сочинг ғубори йўлдош бўлганда елга,
Жаннат каби жаҳоннинг тупроғи анбар ўлди.**

**Зулфинг қаронғусинда йўл истар эди кўнглим,
Юзинг чироғи онга лутф этди раҳбар ўлди.**

**Шул уйқули кўзингдан қўпди магар қиёмат,
К-офоқ фитнасиндан пур шўру пур шар ўлди.**

**Ёлончи муддаининг қалбини от ўчоға,
Ошиқдур ул киши ким, комил маҳак зар ўлди.**

**Тупроқ ўлгани билма тушар деб қийматиндан,
Тупроқ ўлан Насимий кўрким на жавҳар ўлди.**

Лабларинг шарбатина чашмаи ҳайвон чанқади,
Сувли инжулар онга ташна киби жон чанқади.

Шаккарин пистаи хандонинга ким чанқаса,
Сонмаким ёлғиз онга пистаи хандон чанқади.

Анбарин сунбулингга боди саҳаргоҳ эсажак,
Васлингга лолаи сарсабз ила райҳон чанқади.

Сўзининг тотига ширин-шакар ўлди ташнаи,
На шакардур буким, онга шаккаристон чанқади.

Жавру бедод ила тўкди жигарим қонини ёр,
Шуйла ўхшарки жигар қонина жонон чанқади.

Неча қаҳр айлагайсан, ошиқингга раҳм айла,
Ки санинг раҳматинга ошиқи ҳайрон чанқади.

Зор бўлдим, карам эт, ошиқинги сўрғоли кел,
Ки кўнгиел васлингга, эй дардима дармон чанқади.

Солланиб ноз ила келгил ки, маним дийдаларим,
Оёгинг тўзига, эй Хусрави хўбон чанқади.

Чанқадим васлингни кўрмаклик учун жону жаҳон,
Уйлаким Юсуфига Яъқуби Канъон чанқади.

Гул киби кула-кула кел, орадан нарда кўтар,
Ки юзинг кўрмак учун дийдан гирён чанқади.

Эй Насимий, сўзинги тухфа учун баҳра элит,
Ким онинг диққатина дур ила маржон чанқади.

На тубодур бўйинг, ёраб, ким эрди арша болоси?
На сунбулдур сочинг, кўрким, жаҳонни тутди
савдоси?

Қуёш талъатли юзингдур, букун оламда, эй дилбар,
Ки ҳар маънида комилдур, бўлолмас мислу ҳамтоси.

На яғмочи мўғулчиндур кўзинг, ёраб, ки давринда,
Ейилмишдур ясоғиндин ети иқлимга яғмоси.

Садафдан, гарчи эй дилбар, чиқар қийматли инжулар,
Ва лекин ўзга жавҳардур тешик лўълўъи лолоси.

Жамолинг васлини ҳақдан тилар оламда ҳар ошиқ,
Вале шул дурри макнуннинг бўлолмас қаъри дарёси.

Қародур кийгани ё кўк ҳамиша зоҳиднинг, ёраб,
На мотам тушмиш анго ким, туганмас ҳеч окинг ёси.

Шаробу шоҳидинг зикри дилимдан кетмади токим,
Мани савдодан аср этди нигорнинг айни шаҳлоси.

Риёли зоҳидинг доим иши тазвиру иғводур,
Вале кор этмас ул девнинг манго тазвиру иғвоси...

Бу кун фардодан, эй воиз, мани қўрқитма, абсам тур,
Ки қўрқувсиздур ул ориф ки, имрўз ўлди фардоси.

Юзинг лавҳинда, эй ҳури илоҳи кўрмаган гофил,
Яқин ким, кўзгуси онинг юзиндан кетмамиш поси.

Насимий чун сани билди, эришди жумла мақсудга
Муроди хатми васл ўлди тамом ўлди таманноси.

То сунбули гул бўйинг гулбарги тара тушди,
Юз фитна ҳам ичиндан даври қамара тушди.

Шул ғамза фитнасининг отдинг жонима юз ўқ,
Ул ўқни ки сан отдинг, ёнмиш жигара тушди.

Ҳар дил хабарин сўйлар ширин даҳанинг, ёраб,
Шул имконсиз у жавҳар кимдан хабара тушди?

Киприкларинг сиррини аҳли назардан сўрким,
Пайваста онинг захми аҳли назара тушди.

Анбарнинг иси тутди ер юзини сар то сар,
То тоза гулинг бўйи боди саҳара тушди.

Инжа белингнинг, чунким, қилча вужуди йўқдур,
Туҳмат арода нечун заррин камара тушди?

Акси майи гулрангинг тушди майи гулгунга,
Соғар деди, аналҳақ, май шўру шара тушди.

Тубога назар солмоқ жаннатда манго тушмас;
Нечун ки, манинг кўнглим шул сиймбара тушди.

Шириин лабингнинг шарҳин гулшаккара шарх
этдим.

Гул ёқага қўл урди, афғон шакара тушди.

Ҳар ким тилади кўрмоқ дийдоринги қуёшдек,
Ул бесару по ўлди, ҳар бобу дара тушди.

Эй шамъ Насимийдек нечун жигаринг ёнди?
Сан доғи магар кўнглинг шул тожи сара тушди.

Хуснинг варақи лисона келди,
Етмиш ики таржимона келди.

Зулфингдаги кофу нун на сўздир,
Ким ояти кун факона келди.

Эй жавҳари бе арз, на жонсан?
Жисминг шарафи бу кона келди.

Сўрсам сани Хизрмисан, эй жон,
Оғзинг ери жовидона келди.

Бир сан киби гул гўзал ягона,
Эшитмамшам жаҳона келди.

Рухсоринг азал кунинда туғди,
Ишқинг асари бу жона келди.

Сингдирди жигар қонин бу чашма,
Ғамзанг ўқи чун нишона келди.

Асрори румуз эди сифотинг,
Бу мантиқ ила баёна келди.

Ким деди санго ки қоф қуръон
Семург санго ошёна келди.

Бу даъвийи мункир ўлди кофир,
Қарорди юзи чу ёна келди.

Ман санго баҳосиз ўлмишам қул,
Бу ғамли қула баҳона келди.

Сандадур шул ганжи пинҳон кезма ҳар вайронаи,
Денгиза туш, ондан иста, эй кўнгил, дурдонаи,

Жонни бер жононга бўл, ўлма бежона ким,
Танда жони йўқдир ул ким билмади жононаи.

Зоҳидинг афсонасиндан ҳосил ўлмас фоида
Бор экан ёрнинг ҳадиси, найларам афсонаи.

Эй сақоҳум, раббихум хамридан икроҳ айлаган,
Асрадинг гафлат майиндан, синдир ул паймонаи.

Эй, ҳақни ҳар ерда ҳозирдур деган эгри назар,
Бас на маънидан тиларсан каъбадан бутхонаи.

Ҳар ким айтар одами дома буроқин боғлади,
Кўрмамишдур лолагун юзингда мушқин донаи.

Эй, чекан жаннатда шоҳим зулфи пурчининг мани
Жанната занжир зулфингдур чекан девонаи.

Ганжи махфидур сочинг, эй сурати раҳмон жамол:
Нечун айларсан ёширин ганжга маҳрам шонаи.

Инжадур зулфинг рамузи шонанинг оғзи очиқ,
Қалбига ташлама онинг зулфи мушк афсонаи.

Утга отган жонини шул шамъ учун парсонадур,
Нурига шамъ ул сабабдан ёндирур парвонаи.

Эй, келан қолу балодан, маърифатсиз жонивор,
Ҳақ басиратсиз яратмиш то абад бегонаи.

Чун мақолид ус-самовот, эй Насимий, сандадур,
Қофу ломингдан кетурди сину шин дандонаи.

Сабо зулфинг насимидан жаҳонни жумла жон этди,
Дамидан кўр, сабо зулфинг ки на жонлар равон этди.

Бўйингдур сидрау тубо, юзингдур жаннату ҳури,
Хату холинг калом ўлди, бу асрори баён этди.

Кўтарди парда юзингдан ядоллоҳ, эй қамар талғат,
Бу ҳақ дoston ила кўр ким, на маънилар аён этди.

На гулшандур юзинг боғики, раъно чечаги онинг,
Жаҳонни рангу бўйиндан тикансиз гулистон этди.

Абиру анбару уднинг синиқдур қадрu бозори,
Муанбар зулфингни токим сабо анбарфишон этди.

Қазодур қошларинг қавси, қадардур кирпикинг
саҳми.

Мани омож учун айнинг бу маънидан нишон этди.

Хату холингдан, эй дилбар, алул-арш уствор
рахмон,
Будур шул мушкил оятким уқули бе забон этди.

Юзингдур бадри имону қонингла кипригинг қуръон,
Будур шул оби ҳайвонким, лабингда ҳақ ниҳон этди.

Макону конга сигмас чун қадиминг зоти бе мисли,
Насимий кофу нун ўлди, маконин лемакон этди.

Айрилигдан ёр маним бағримни бирён айлади,
Узини бир ёна солди, мани бир ён айлади.

Заъфарона рангими дўндирди ул бераҳм ёр,
Душманини хандон этиб, дўстини гирён айлади.

Олди кўнглим, қилмади ул бевафо ҳаргиз вафо
Йиқди маъмур шаҳрини, кўр, неча вайрон айлади.

Жонимнинг заҳмидан э, жон, хоб келмас кўзима,
Жигаримда заҳми пайкон, тийри мужгон айлади.

Гар эшитса тош эрир ҳасратда оҳу зорими,
Ул гуландом ёрни кўр, кўнглимни зиндон айлади.

Жаҳд қилдим кўп висола етмадим, чекдим фироқ,
Тадбир анга найласин тақдири Яздон айлади.

Эй, Насимнӣ, субҳидам бор, арз қил дилдора сан,
Ғамзага берсин насихат, йўқса кўп қон айлади.

Дунё қуёши, дунёда имоним афанди,
Оламлар умиди, моҳи тобоним афанди.

Кўнглим, кўзимнинг нури, вужудимда ҳаётим,
Ҳар дам томиримда юруган қоним афанди.

Жаннат чаманинда солинган қури наъимнинг
Гул ройиҳали сарви хиромоним афанди.

Гулнориму норим, чечагим, мевали боғим,
Лолам, суманим, сунбулу райҳоним афанди.

Боғим, эрамим, равза ила ҳури жиноним,
Булбул учун эй, тоза гулистоним афанди.

Қоним, гуҳарим, маъдани ёқути равоним,
Қийматли ўлан лаъли Бадахшоним афанди.

Ишқингда Насимий чу қилур жонини қурбон
Қурбонинга қурбон ўлайин жоним афанди.

Ҳар кишининг сўрманг аслин, иззатиндан белгили,
Суҳбати урфон кўрганлар, хизматиндан белгили.

Ҳақ таоло илм ичинда чунки «симаҳум» деди,
Ҳар кишининг юзига боқ, суратиндан белгили.

Дарвишнинг пирини сўрмоқ, дейдилар одат эмас,
Орифона бир назар қил, кисватиндан белгили.

Ҳар зарнинг қалби маҳакдан билинур асли недур.
Нечаким, бемори ишқин иллатиндан белгили.

Эй, Насимий, нақдинги нодон қўлига бермаким
Жавҳарни доно билур, ҳам қийматиндан белгили.

Бағримни тилур новаки ҳижрони фалоний,
Қонимни тўқур сеҳр ила чашмони фалоний.

Бошдан оёғи кулли вужудим ўтда ёнди,
Ераб, яраса дардима дармони фалоний.

Шоҳнинг қулиман айламишам юз карра иқрор,
Бел боғламишам ман-да ба фармони фалоний.

Сундим алими доманига баски тутибдим,
Боғлади қопу, қўймади дарбони фалоний.

Биллоҳ, сару жон, жумла башукрона берардим,
Гар ўлса эдим бир кеча меҳмони фалоний.

Анбар сочилур зулфингни гар шона қилурса,
Шаккар тўкилур аз лабу дандони фалоний.

Бу шаҳри қўйиб тезда кетар хаста Насимий
Бадноми жаҳон ўлди ба даврони фалоний.

Ҳуснинга ҳайрондурур ҳуру малак,
Ишқинга саргаштадир доим фалак.

Вуслатинг манга муяссар ўлмади,
Нечаким, бу йўлда чекдим кўп эмгак.

Мен қула раҳм эт дедим кўп мартаба
Кечмади зарбинг қатинда бир тилак.

Ҳасратингдан ғам ер эсам ман нетар,
Ошиғинг доим ишидир ғам емак.

Шул шакар тилдап равомудир, шаҳо,
Ман муҳибга сан аччиқ сўз сўйламак?

Кўзларимнинг баҳрина ғарқ ўлмишам,
Нечаким, сайр айларам мисли самак.

Эй Насимий, оқибат кетар ела
Бевафо ила еган нону намак.

Юзингни мандан ниҳон этмоқ тиларсан, этмагил!
Кўзларим ёшин равон этмоқ тиларсан, этмагил!

Барги насрин узра мушкин зулфинги сан тўздириб,
Ошиқи бехонумон этмоқ тиларсан, этмагил!

Жоними васлинг шаробиндан айирдинг, эй санам,
Айними гавҳарфишон этмоқ тиларсан, этмагил!

Қошларинг қавсинда мужгонинг хадангин ёшириб,
Эй кўзи мастона, қон этмоқ тиларсан, этмагил!

Қўймишам ишқингда ман кавну маконнинг борини,
Жон надурким, қасди жон этмоқ тиларсан,
этмагил!

Бурқайи юзингдан очарсан магар номаҳрама;
Кизли асрори аён этмоқ тиларсан, этмагил!

Ендиурсан кўнглими ишқингда маълум ўлдиким,
Они расвойи жаҳон этмоқ тиларсан, этмагил!

**Чунки ишқинг масканидур кўнглиминг вайронаси,
Ҳасрато, они макон этмоқ тиларсан, этмагил!**

**Ҳар қазонинг ўқига қилдинг нишона сан мани,
Ул нишонни бенишон этмоқ тиларсан, этмагил!**

**Тўғриман ишқингда ўқдек, кипригинг тониқтурур,
Қаддими нечун камон этмоқ тиларсан, этмагил!**

**Чун яқин билди Насимий оғзининг бор ўлдинг,
Ул яқинни сан гумон этмоқ тиларсан, этмагил!**

Сувсадим васлинга, эй чашмаи ҳайвон, бери кел!
Еқма ҳажрингда мани мунча, кел эй жон, бери
кел!

Фурқатинг шарбати аччиқдир, они ичолмасам,
Эй, лабинг гул шакари дардима дармон, бери кел!

Ошиқинг томуғи ёривдан йироқ ўлмоғидур,
Эй жамолинг чамани-равзаи ризвон, бери кел!

Анбарин сунбули зулфинг тушгали мандан йироқ,
Жону руҳ ошифтадир, зулфи паришси, бери кел!

Кўнглиминг ҳасрати кўз ёшина ғарқ этди мани,
Мунча йиғлатма мани, эй гули хандон, бери кел!

Фурқатинг қаҳри мани ёқди ва инжитди азим
Мададинг қайдадир, эй раҳмати-раҳмон, бери кел!
Олами тутди букун зулфу рухинг достони
Офарин ҳуснинга эй фитнаи даврон, бери кел!

Кўзларим ёши оқар бошима тўфон келтирар,
Эй паричеҳра, бўйи сарви хиромон, бери кел!

Кипригинг шавқ ўқини бағрима эй жон, уради.
Юрагимдан кўзима ҳар дам энар қон, бери кел!

Айламиш жонини чун ишққа Насимий таслим,
На зиён айлар онга қайд ила зиндон, бери кел!

Фурқатингдан ёнди бағрим, юрагим қон ўлди, кел,
Келки, дийдоринг бу дарди жона дармон ўлди, кел.

Дунёнинг нозу наими боғу бўстони манго,
Сансиз, эй султони хўбон банду зиндон ўлди, кел.

Истади лаълинг фироқи жоними ёқмоқ, вале
Ишқа ёнмиш жонга васлинг оби ҳайвон ўлди, кел.

Ул кўнгил ким доимо иши санингла васл эди,
Ёнди шавқингдан асири дарди ҳижрон ўлди, кел.

Жониминг жони висолингдур, висолингдан они,
То ким ойирди, фалак бечора бежон ўлди, кел.

Ошиқинг боғу гулистони юзинг гулзоридур,
Қайси гулзоринг оти гулсиз гулистон ўлди, кел.

Мўъжизотиндан ёноғинг, мўҳкамотиндан сочинг,
Хору хошоки жаҳоннинг варду райҳон ўлди, кел.

Ҳажри бепоена шавқинг жоними гарқ айлади,
Кўр, на бедод айлади ҳажринг, на тўфон ўлди, кел.

Жаннатинг саҳнинда тубо волау ҳайрону маст,
Қоматинг ҳуснингдан эй, сарви хиромон ўлди, кел.

То мани тақдири яздон айлади сандан жудо,
Кўнглиминг ҳоли паришон, дийда гирён ўлди, кел.

Чун Насимий сандан айру билганим йўқдир вужуд,
Дарду дармон васлу ҳижрон, жумла яксон ўлди, кел.

Манга сигар икки жаҳон, ман бу жаҳона сигмазам!
Гавҳари ломакон манам, кавну макона сигмазам!
Арш ила фаршу кофу нун, манда билинди жумла чун
Кес сўзингни ва абсам ўл, шарҳу баёна сигмазам.
Кавну макондир оятим, зотиндадир бидоятим,
Сан бу нишон ила мени, билки, нишона сигмазам,
Кимса гумону занн ила, ўлмади ҳақ ила билиш.
Ҳақни билган биларки, ман занну гумона сигмазам.
Сурата боқу маънийи сурат ичинда тани ким,
Жисм ила жон манам, вале, жисм ила жона
сигмазам.

Ҳам садафам, ҳам инжуям, ҳашру сирот асанжиям,
Бунча қумошу рахт ила ман бу дўкона сигмазам.
Ганжи ниҳон айнан ўзим, айни аён айнан ўзим,
Гавҳари кон айнан ўзим, баҳраву кона сигмазам.
Гарчи муҳити аъзамам, отим Одамдир, одамам,
Тур ила кун-факон манам ман бу макона сигмазам.
Жон ила ҳам жаҳон ўзим, даҳр ила ҳам замон ўзим,
Кўр бу латифаники, ман, даҳру замона сигмазам.
Анжум ила фалак ўзим, ваҳийла ҳам малак ўзим,

Чек тилингни ва абсам ўл, ман бу лисона сиғмазам.
Зарра ўзим, қуёш ўзим, чор ила панжу шаш ўзим,
Суратни кўр баён ила, чунки баёна сиғмазам.
Зотилаям сифат ила, гулшакарам наввот ила,
Қадрилаям барот ила, писта даҳона сиғмазам.
Шаҳд ила ҳам шакар ўзим, шамс ўзим, қамар ўзим.
Руҳи равон бағишларам, руҳи равона сиғмазам.
Тир ўзим, камон ўзим, пир ўзим, жавон ўзим,
Давлати жовидон ўзим, ойинадона сиғмазам.
Гарчи бу кун Насимиям, Ҳошимиям, Қурайшиям,
Мандан улуғдир оятим, оята, шона сиғмазам.

Кел, эй дилбарки муштоқам, сани кўрмак тилар
кўнглим,
Ғамингдан қилди зор, истар висолингдан шакар
кўнглим.

Қаро қошинг ҳилолини кўзимдан то йироқ этдинг,
Тушибдур пора зулфингдан, ёнар, зори қилар
кўнглим.
«Сақоҳум раббуҳум» хамри дудоғингдан хабар жона,
Сувсомиш, дардина истар лабингдан чашмалар
кўнглим.

Жаҳонда жон ила кўнглим висолинг ихтиёр этди,
Зеҳи кўрмиш ҳақи жоним, зеҳи соҳиб назар кўнглим.

На гавҳарсан аё жонким жаҳоннинг баҳру конинда
Мукаррам қадру қийматли сани билди гуҳар кўнглим.
Ғаминг нориндан эй дилбар, кўнгил қайнар, ичим
ёнар,
Бу ранжи меҳнати кўрким, ғам ичинда чекар
кўнглим.

Вале носеҳ давосиндан ўлур ҳар дам батар кўнглим.
Нале носеҳ давосиндан ўлур ҳар дам батар кўнглим.

Кел, эй лутфи ниҳоятсиз, мани васлингдан ойирма,
Ки шул умрим висолинг-ла кечар, умра санар
кўнглим.

Висолингдан мани айру, карам қил, қилма, лутф
айла,
Ки, васлинг-ла мудом ўлмоқ тилар шому саҳар
кўнглим.

Икки олам манго сансиз керакмас, ул манго ҳаргиз,
Жаҳоннинг ҳосили сансан, они сансиз нетар кўнглим?

Сочинг занжирини мандан фалак чун чекди, ойирди,
Танам шаҳринда, савдодан дали ўлмиш, кезар
кўнглим.

Хаёли севганим ёрнинг кўзимдан гарчи айрилмас,
Жамолинг пардасиз кўрмоқ тилар очиқ-басар
кўнглим.

Азалдан сурати раҳмон юзинг шонинда чун кўрдим,
Илоҳий суратинг доим бу маънидан севар кўнглим.

Насимий ёрини бермас жаҳоннинг борина, андан
Кеч, эй даъвоchi ким, нодон эмасдур ул қадар
кўнглим.

Нигорим дилбарим, ёрим, анисим, мунисим, жоним,
Рафиқим, ҳамдамим, умрим, равоним, дарда
дармоним.

Шаҳим, моҳим, дилоромим, ҳаётим, тиригим, руҳим.
Паноҳим, мақсадим, майлим, муродим, сарварим,
шоним.

Қамар чеҳра, парирўйим, зарифим, шўхиму шангим,
Суманбўйим, гуландомим, саҳи сарви гулистоним.

Латифим, нозиким, хўбим, ҳабибим, турфа маҳбубим,
Ҳижозим, Каъбау Турим, беҳиштим, ҳури ризвоним.

Дилафрўзим, вафодорим, жигарсўзим, жафокорим,
Худовандим, жаҳондорим, амирим, шоҳу султоним.

Чирогим, шамъиму нурим — зиёму юлдузим, шамсим,
Ҳазорим, булбулим, кабким, Насимийи хуш илҳоним

Эй гулим, эй сунбулим, эй савсаным, эй анбарим.
Эй маным нуқлим, яна хаббим, навогу шаккарим.

Эй табибим, эй ҳабибим, эй жоним, эй ҳамдамим,
Эй рафиқим, эй шафиқим, эй бегим, эй дилбарим.

Эй баҳорим, эй нигорим, эй шикорим, шоҳидим,
Эй ҳарифим, эй зарифим, эй шарифим, сарварим.

Эй гулистоним, гулим, сарви гуландомим маным,
Соғарим, шамъи шабистоним, малоик манзарим.

Эй раёҳин, роҳиму руҳи равоним, лутф ила,
Сарафрозим, саркашим, шўху саодат ахтарим.

Эй маным хуршиду моҳим, эй чироғим, фойизим,
Шўх чашм, алтофи шоҳим, эй муборак пайкарим.

Ишқинг олди ақлу ҳушим, кўнглими яғмолади,
Сўйла охир, эй Насимий, жону дилдан беҳтарим.

Фазлим маним, эй Хизриму ҳам оби ҳаётим,
Шамсим маним, эй бадриму сочи зулмотим.

Сарвим, чаманим, боғи баҳор ила ҳазорим,
Тўтим, шакарим, шаҳдиму қанд ила наводим.

Рўзиму шабим, ою йилим, ҳафтаву куним,
Наврўзиму ийдим, тилагим, қадру баротим.

Қуръониму ҳукмим, ҳадисим, шарҳу баёним,
Илмим, амалим, зикриму савм ила салотим.

Исломиму ҳам куфриму имониму диним,
Шоҳим, шарафим, шарҳи ҳабибим, салавотим.

Тақвом ила зуҳдим, адабим ҳилму Халилим,
Талқиниму тавбам, талабим, ҳажжу закотим.

Ҳашр ила ҳисобим, яна мезону сиротим,
Эҳсониму лутфим, карамим ҳам ҳасанотим.

Ҳаннон ила Маннониму эй, Марва сафолим,
Ҳам замзам ила қибламу Каъбам, Арафотим.

Маъбудиму мақсудим матлубиму қасдим,
Ҳам зоҳиру ҳам ботину зот ила сифотим.

Ҳам марказ ила кавкабу бурж ила мадорим,
Сайёраму чархим, фалаким, сайру саботим.

Филжумла бу нутқ ила Насимий, каломим бу,
Офоқиму анфосиму аркону жиҳотим.

Муродим, фозилим, майлим, каломим, мақсадим,
кўнглим,
Жавобим, масалам, сўзим, дилимда жумла дostonим.

Ҳаётим, роҳатим, меҳрим, нажотим, улфатим, зотим,
Табибим, шарбатим, Хизрим, вужудим, тоатим хоним.

Азалдандур маним дардим, сўзи герчак, юзи бадрим,
Муҳибим, севдигим, меҳрим, сиёҳ зулфи паришоним.

Зарифим ганжиму молим, Насимим, ошиқим, ишқим,
Ҳабибим, иззатим, азним, азалдан комил инсоним.

Ҳабибим, иззатим, жоним, жаҳоним,
Рафиқим, мунисим ороми жоним.

Санубар қадли дилдорим, табибим,
Етир дийдоринга руҳи равоним.

Ки, жон қуши учар бир кун қафасдан,
Агар дерсам қолур ҳайрон равоним.

Қатимдан кетмас ўлди бори ҳижрон,
Чека билмам, нетам ороми жоним.

Ғамоми билан меҳрингиз куйдирди жонни,
Кетур шарбат висолингдан ниҳоним!

Фироқинг дарди мўл-кўл, айта билмам
Енур фурқат ўтида уш забоним.

Насимий чекди ғам «онасту норан»
Утда ёнди, ша қолди жисму жоним.

Юзингда сурати раҳмонни кўрдим,
Қошингда қоф вал-Қуръонни кўрдим.

Уқидим дарси ҳуснинг оятини,
Еди мусҳафдаги Фурқонни кўрдим.

Муҳаммад умматидан сан яралдинг
Сани, гўзалларнинг султони кўрдим.

Халилуллоҳ ила ишқинг ўтинда
Чу ёндим, гул каби райҳонни кўрдим.

Саломим Нуҳа етур сан маним ким,
Унинг-ла фарқ ўлиб тўфонни кўрдим.

Раводир Хизр ила қолсам мангаким,
Лабингда чашмаи ҳайвонни кўрдим.

Кириб дарёи ишқа мисли ғоввос,
Ки, лаълу гавҳару уммонни кўрдим.

Бизим мақсудимиз дийдорингиздир,
Ўқидим, дафтару девонни кўрдим.

Зулайходек бу кун дардга гирифтор,
Ҳазорон Юсуфи Канъонни кўрдим.

Насимийдек бу кун ҳар ким берур жон,
Яқиндир гар деса жононни кўрдим.

Агарчи жондасан, жондан ниҳонсан,
Эмассан жондан айру, балки жонсан.

Киши бермас нишон сандан агарчи,
Еру кўк тўп-тўла кулли нишонсан.

Неча дей ёширин мандан сани ким,
Қаёнким, боқаман, онда аёнсан.

Хижил айлар рухинг ҳусн ила ойни,
Магар сан фитнаи охир замонсан.

Араб нутқи тутилмишдур тилингдан
Сани кимдир деган ким, туркмонсан.

Жони тарк айладим, бездим жаҳондан,
Сани билдимки жон ила жаҳонсан.

Кўран сансан, кўрингансан кўзимда,
На бор сўйламасанг кулли лисонсан.

Ҳақиқат ваҳйи мутлақдур бу сўзлар
Бу сўзни билким андан таржимонсан.

Этагинг силк, алинг, бу кун факондан,
На охир зубдаи кавну маконсан.

Насимий чун бу кун даврон санингдур,
Жаҳонда Хисрави соҳибзамонсан.

Эй, гафлатнинг майиндан масту харобу ҳайрон,
Гар ҳақни тонимишсан қани далилу бурҳон?

Нафси хасисга учмоқ нодонларнинг ишидур,
Ишинг надур, кўр охир, фикр айла, ўлма водон.

Чун ҳар наким агар сан, они бичарсан охир,
Дунёда они экма ким, оти ўлди исён.

Тарк айла саййиоти, солиҳ амал қозонким,
Онинг жазоси ҳақдан ҳам лутф эмиш, ҳам эҳсон.

Айёмини ҳаётнинг боди ҳавога берма,
Ким, йитирган ҳаётин уқбодадур пушаймон.

Муфлис тижорат айлар, сармоясиз, ва лекин,
Саъйи абасдур онинг, савдоси жумла хасрон.

Ноқис вужудга чунким, нуқсон келур ҳамиша,
Жаҳд айла комил ўл ким, келмас камола нуқсон.

Дувёйи дун ғаминдан саргайма, сайри ўлма,
Оламда чунки кимса бўлмас бу дардга дармон.

Ҳярсу ҳасад сифотин тарк айла, айрил ондан,
Нечунким ул сифатдан нождур айрилан жон.

Девнинг либосини қўй, Хизр ила йўлдош ўлким,
Шу юксак қадру бахтнинг касби эмасдур осон.

Улмаса мулку молинг ондан на ғам, на ғусса,
Авлоди таййибинсан ҳам одаму, ҳам инсон.

Абад ўлма, Насимий, фоний жаҳонда чунки,
Имону дин ичинда сансан амиру султон.

Мавсуми наврӯзи найсон ошкор бўлди тагин,
Шаҳримиз шайхи бугун хуш бодаҳор бўлди тагин.

Ғунчадан гул бош чиқарди, олди юзидан ниқоб,
Булбули шайдо хатиби лолазор бўлди тагин.

Эски олам янги хилъат кийди бу мавсумда хўп,
Чеҳраси ҳам худ бугун, нақши нигор бўлди тагин.

Бола ичмак равзада гар сен тиларсан ҳур ила,
Ёр қўлин тут, боққа киргин, навбаҳор бўлди тагин.

Соқия, жомни кетургил, мен ушатдим тавбани,
Эски таълимим бугун беътибор бўлди тагин.

Сен Насимий розини, эй тонг ели, бор, ёрга де,
Сенки йўқ ҳоли паришон, беқарор бўлди тагин.

Ман мулки жаҳон, жаҳон ўзимман.
Ман ҳаққа макон, макон ўзимман!

Ман арш ила фаршу кофу нунман,
Ман шарҳи баён, баён ўзим ман.

Ман кавни макону «кун-факон» мен,
Билгилки, нишон! Нишон ўзимман!

Ман сурати маънода ҳақман, ҳақ,
Ман ҳаққа аён, аён ўзим ман.

Бир гавҳари аҳдамман азалдан,
Эй гавҳарга кон, кон ўзимман!

Ман оташи ишқи нури ҳақман,
Мусога забон, забон ўзим ман!

Ман жумла жаҳону коинотман,
Ман даҳри замон, замон ўзим ман.

Ман ояти мусхафу китобман,
Эй нуқтадаҳон, даҳон ўзим ман.

Ман ғовс ила ҳам камони тийрман,
Эй, тийру камон, камон ўзимман!

Жамшиди замону олам бўлдим
Жамшиди замон, замон ўзим ман.

Ман нақши хаёлу хатти холман,
Ман ҳарфу лисон, лисон ўзим ман!

Ман ганжи ниҳони хазинаман,
Ман ганжи ниҳон, ниҳон ўзим ман.

Ман зоти сифоти кун-факонман,
Ман руҳ ила жон, жон ўзим ман.

Ман кофирга мотаму мусибат,
Мўмиңга имон, имон ўзим ман.

Ман жаннату оби-кавсар ўлдим,
Эй, саҳни жинон, жинон ўзимман.

Ман баҳри муҳиту ҳам каронман
Эй, баҳри карон, карон ўзим ман.

Ман сирману тавҳидан, ҳадисман,
Ҳам ғайбу гумон, гумон ўзим ман!

Инсону башарсан, эй, Насимий,
Ҳақдирки, ҳамон, ҳамон ўзим ман.

Эй, нури дилу дийда,
Дийдорингга муштоқман.
Вей, ёри писандида,
Дийдорингга муштоқман.

Эй, моҳи пари пайкар,
Вей, ҳури малакманзар,
Эй, лаъли лаби шаккар,
Дийдорингга муштоқман.

Эй, шамсу қамар юзли,
Ширин дудоғинг тузли,
Вей, шаҳду шакар сўзли,
Дийдорингга муштоқман.

Эй, дардима сен дармон,
Мен бир тану, ишқинг жон!
Эй, тоза гули хандон,
Дийдорингга муштоқман.

**Эй, дилбари пинҳоний,
Сенсиз нетарам жони
Вей, Юсуфи Канъоний
Дийдорингга муштоқман.**

**Эй, дилбари дилдорим
Сенсан абадий ёрим!!
Вей, ёри вафодорим,
Дийдорингга муштоқман.**

**Эй, ҳусни бидоятсиз,
Вей, лутфи ниҳоятсиз,
Валлоҳки, бағоятсиз,
Дийдорингга муштоқман.**

**Эй, раҳмати иллоҳий,
Сенсан еру кўк моҳи!
Вей, қому хубон шоҳи,
Дийдорингга муштоқман.**

**Эй, чашмаи ҳайвоним,
Сенсиз нетарам жоним?
Вей, шоҳиму султоним,
Дийдорингга муштоқман.**

**Эй, жумла жаҳон жони,
Ошиқларнинг ймони,
Вей, сийму гуҳар кони,
Дийдорингга муштоқман.**

Эй, соҳиби тахту тож,
Жонлар жонинга муҳтож!
Эй, кўркли юзинг меърож,
Дийдоринга муштоқман!

Эй, нури самовотий
Вей, мазҳари оётий
Вей, жону жаҳон зоти,
Дийдоринга муштоқман.

Эй, ишқи дурафшоним,
Вей, булбули достоним,
Эй, тоза гулистоним,
Дийдоринга муштоқман.

Эй, бўйи баҳористон,
Вей, ҳури нигористон,
Вей, дилбари сармастон,
Дийдоринга муштоқман.

Эй, чашмаи ҳайвоним
Сенсиз яшамас жоним!
Вей, баҳри гуҳар, коним
Дийдоринга муштоқман.

Эй, дилбари сийминтан,
Сен жону Насимий тан!
Эй, сарви гули гулшан,
Дийдоринга муштоқман.

**Жоними ёндирди шавқинг, эй нигорим, қайдасан?
Кўзларим нури, ики оламда борим, қайдасан?**

**Бағрими қон айлади аччиқ фироқинг, кел эриш,
Эй лаби вуслат, шароби хушкуворим, қайдасан?**

**Фурқатинг хори мани кўрким, на мажруҳ айлади,
Эй кўзи нарғис ҳабибим, гулўзорим, қайдасан?**

**Сабрими яғмолади шавқинг, қарорим қолмади,
Эй маним оромим, эй, сабру қарорим, қайдасан,**

**Айлади ишқинг мани қалқон маломат тирина,
Эй кўзи, қоши елакли шаҳриёрим, қайдасан?**

**То юзинг шамъиндан айру тушмишам парвонадек,
Ёнаман лайлу наҳор, эй, нури норим, қайдасан?**

**Сандан айру кўнглима йўқдур вафоли ёру дўст,
Эй, жафосиз ҳусни комил, ёдигорим, қайдасан?**

Тилди ҳижровинг ўқи ишқингда ёнган бағрими,
Сурату маънида, эй, чобуксуворим, қайдасан?

Зулфингга бермиш амонат ҳақ азалда сиррини,
Эй амонатдор эмини кирдигорим, қайдасан?

Қатти муштоқ ўлмишам зулфу узоринг бўйина,
Эй юзи гулшан, сочи мушки тоторим, қайдасан?

Ел ила келтир сочинг бўйин манго ҳар субҳидам,
Токи ёнди, кечди ҳаддан интизорим, қайдасан?

Ошиқинг жанноти адни шул жамолинг васлидур,
Эй шароби кавсарим, кетмас хуморим, қайдасан?

Ёр учун ҳар гўшада минг дев бўлур душман манго,
Эй саводи аъзаму маҳкам ҳисорим, қайдасан?

Чун Насимийдур букун айёми ишқинг сарвари,
Эй шакарлаб, ёри ширин, рўзигорим, қайдасан?

Бу турфа шамъни кўр, оқар шакар дудоғиндан,
Ажабки хижолат эмас қамар ёноғиндан.

Бинафша зулфига беҳуда ташбиҳ айлармиш,
Сабо, чиқар бу хаёлни онинг димоғиндан.

Агарчи сарви суманнинг бутоғи бебар ўлур,
Кўринг бу сарвники, савсан битар бутоғиндан.

Замона зулфу руҳингдан балога солди мани,
Ҳам ул замон ки, сочилди қароси оқиндан.

Ғариқи баҳри ғам этди мани бу шева ила,
Келур, тафарруж этар ҳар замон қироғиндан.

Агар оёғина тушмоқ мажолим ўлсайди,
Дахи кўтармас эдим бош анинг оёғиндан.

Замона чашми чироғи, Насимий ёрингдур,
Кетур, чироғини ёндир онинг чироғиндан.

Эй, яногингдан хижил гул лолаи ҳамро билан,
Қоними тўкди кўзинг ҳар лаҳза бир савдо билан.

Кўнглими ол ила олди, энди жон истар кўзинг,
Мунча даъвоси надандур, ошиқи шайдо билан.

Тишларинг акси тушарди кўзларим дарёсина,
Лаъл тушмишдур кўзимдан лўълўи лоло билан.

То абад савдога берди жон ила дунёву дин,
Кимки бозор айлади шул наргиси шаҳло билан.

Анбарин зулфин гўхуси фош ўлгали олама,
Ўтда ёнди нофои Чин анбари соро билан.

Чашман ҳайвон сувидин ўлмади жони тирик,
Кимки вуслат бўлмади шул лаъли руҳафзо билан.

Сарв ила шамшоду Тубо бўлмасин энди эгик
Чун Насимий қоне ўлди шул қади боло билан.

Сая манго, дилбар, етарсан, ўзгалар ёр ўлмасун,
Бир ўлур ёр, икки ўлмас, икки зинҳор ўлмасун!

Бағрими доғлар фироқинг хори, эй жаннат гули,
Навбаҳор ўлсин, гул ўлсун, орада хор ўлмасун!

Эй сакиз жаннати аднинг боғу бўстони юзинг,
Гулдан онинг гулшани беваргу бевор ўлмасун!

Тўғридур ёрнинг йўли сен чиқма ундан ҳар замон,
Кимки тўғри йўл берар, онинг ери дор ўлмасун!

Кимки дийдорингдан ўзга нарса истар ё тилар,
Етмасун ҳақдан насиби, аҳли дийдор ўлмасин.

Фурқатинг дарди мани беҳобу гирён айлади
Душманинг умри тугансун, бахти бедор ўлмасун!

Тутмушам ишқинг-ла паймон, қилмишам ҳуснинг-ла
аҳд,
Ондан ўзга аҳду паймон қавлу иқроп ўлмасун!

**Зулфининг дорина, шаҳо, осилан Мансур эди,
Ҳарки Мансур ўлмади зулфинда бардор ўлмасун!**

**Эмди, ки айнингдан айру кимса хуш бемор экан
Ераб, ул наргисдан ўзга кимса бемор ўлмасун!**

**Эй Насимий, қилма ёринг сиррини ағёра фош,
Токи ёр ўлсун бу сирга маҳрам, ағёр ўлмасун!**

**Агарчи жондасан, жондан ниҳонсан,
Демасман жондан айру, балки жонсан.**

**Нишона кимса бермас гарчи сендан,
Еру кўк тўп-тўла кулли нишонсан.**

**Неча пинҳон дейин мандан сани ким
Қаёнга боқмайин анда аёнсан.**

**Ҳижил айлар рухинг ҳусни-ла ойни,
Магар сен фитнаи охир замонсан.**

**Араб нутқи сани тутмиш тилингдан,
Сени кимдир деган, сен туркмонсан.**

**Жонни тарк айладим, кечдим жаҳондан
Сенинг бўлдим ки жон ила жаҳонсан.**

**Кўран сен, кўринан сенсан кўзимда,
На бор сўйламагин, кулли лисонсан.**

**Ҳақиқат ваҳйи мутлоқдир бу сўзлар,
Бу сўзни билким, ондан таржимонсан.**

**Этагинг силк, қўлинг торт кунфакондан,
На охир зубдаи кавну маконсан.**

**Насимий чун бу кун даврон сенингдир,
Жаҳонда Ҳусрави соҳибзамонсан.**

**Ҳилола дўнди қамар қошларинг хаёлиндан,
Бўёнди қона қизил гул яноғинг олиндан.**

**Раббим сени неча ширин дудоқли яратмиш,
Ки салсабил ўтонур лабларинг зулолиндан.**

**Ойинг ҳилоли агарчи қуёшдан олур нур,
Бу ойни кўрки, қуёш нур олур ҳилолиндан.**

**Қаро холинг на ажаб турфа ҳола тушмишдур
Бу ҳолни билмагандан ҳеч сўрма ҳолиндан.**

**Тавилдур сочининг қиссасию сирри дақиқ
Агар инонмас эсанг сўр бу нуқта холиндан.**

**На ҳусни ўлур бу, на сурат алайҳа айнуллоҳ,
Ки маст ўлур кўражак ақл унинг камолиндан.**

**Жафода ёна-ёна, кўр, бегим налар чекаман,
Бу айн фитнали ёрин жафоли долиндан.**

**Жафоларинг на қадар аччиғ лек манго хушдир,
Анинг аччиғи рақибнинг ёғ ила болиндан.**

**Нигордан тилагим васл эди, раво бўлди,
Мани айирма илоҳи, онинг висолиндан.**

**Раббим Насимийни чун ўксик айламас бир шолдан
На атласиндан унар кимсанинг, на шолдан.**

Дўнмишам гамдан ҳилолга шул моҳи тобон учун,
Қилмишам қурбон бу жонни ул шаҳи хўбон
‘учун.

Зулфин тўзитмиш рух узра, ўртар имонини
магар,
Румга келмиш кәфири Чин ғорати имон учун.

Гарчи эҳсони жафодур ёрига ёрнинг мудом,
Доимо шукр айларам шул доимул-эҳсон учун.

Гавҳари конинда бўлди ҳарки, бўлди жавҳари:
Жавҳари бўл, жавҳари бўл, жавҳари, ҳар кон учун.

Туш муҳити ишқа, иста лўълўи шаҳвор ким,
Жонингни дарёга отма гавҳари уммон учун.

Ишқ майдонинда кимки, бўлмади Исфандиёр,
Балки Сухроб бўлмади шул Рустами дoston учун.

Чун лабинг оби ҳаёти ҳосил ўлди Хизрдек,
Зулм ўлар зулмата бормоқ чашман ҳайвон учун.

Гарчи тўкди ишваси ширин дудоғинг қоними,
Шаръ ила кимдур сўран яргуну юз минг қон учун.

Эй, Насимий, фазли ҳақдан чун ғанисан, фориг ўл,
Кўр бу давронни, қайирма гардиши даврон учун.

Жаҳонни тарк этиб, бездим жаҳондан,
Жаҳон ўлдим, жаҳон ўлдим жаҳондан.

Агар маҳбубга истарсан етишмоқ,
Қочиб кечмоқ керакдур кунфакондан.

Жаҳоннинг сақламиш суду зиёни,
Қув онинг судини, қутқор зиёндан.

Агарчи жин эмассаи, одами бўл,
Қонинг асли надандур, сўйла ондан.

Гумондан бўлмаишдур кимса ҳаққи,
Яқиндур ким, яқин битмас гумондан.

Қамудан кечмишам лиллоҳ биллоҳ,
Магар шул турраи анбарфишондан.

Гули битмас тикалсиз дунёнинг чун,
Гулни тарк айла, кеч жаври тикондан.

**Аён ўлди юзи, ёраб, соқин сан,
Жамолинг фитнаи охир замондан.**

**Алайно жамъа бас ло тахаррук,
Қуёш мустағнидур шарҳу баёндан.**

**Дудоғи жондур ул ширин даҳоннинг,
Магар ғофилдур ул ширин даҳондан.**

**Насимийнинг муроди чун сан ўлдинг,
Назар қатъ айлади кавну макондан.**

Жонима кечди фурқатинг, кўрки, на чор
ичиндаман,
Гулдан йироқ гул киби меҳнати хор ичиндаман.

Жоними вуслати лабинг ҳажра мубаддал айлади,
Кўр, на маю пиёладан ранж хумор ичиндаман.

Зулфу руҳинг шиморини шому саҳарда сойирам
Ким, билур ул шимори ким, ман на шимор
ичиндаман.

Лаълу ақиқу инжуни сочаман олтин устига,
Кўрки, кўзимдан уш неча базму нисор ичиндаман.

Эй, қаму хўбларинг шаҳи, лутфу иноят айлаким,
Тут қўлимни ки тушмишам ақрабу мор ичиндаман.

**Зулфу рухинг ҳадисини неча инондим, эй пари,
Чун туну кун онингла ман лайлу наҳор ичиндаман.**

**Жонимни анбарин сочинг сайд этгали камандига,
Руму Хитога тушмишам Чину Тотор ичиндаман.**

**Нақш нигорини юзинг манда мусаввар айлади,
Ман бу нигору нақш ила нақшу ингор ичиндаман.**

**Фазли илоҳга жонингни айла фидо, Насимий сан,
Ўлма малул, айтма ким банду ҳисор ичиндаман.**

Лаъли кобинг чашмасинда оби ҳайвон ёширин,
Дуржи ёқутингда, эй жон, дурру маржон ёширин.

Лабларинг, ширин даҳонингдан агарчи рамэ ила,
Очар асрорин ва лекин сирри пинҳон ёширин.

Жониминг жони ғамингдур шул сабабдан, эй нигор,
Шод бўлур жонимки, жонда доим ул жон ёширин.

Шул хаданги ғамзанкиим жонима урди кўзинг,
Қон кетар юракдан аммо захми пинҳон ёширин.

Анбарин зулфингда юзинг ёширинса не ажаб,
Шаб ниқобинда ҳамиша моҳи тобон ёширин.

Эй табиби оми, қўл силк чора қилмоқдан манго,
Ошиқинг жонинда доим дарди жонон ёширин.

Қоневъ ўлди дард ила сандан Насимий, эй нигор,
Шул сабабдан ким санинг дардингда дармон
ёширин.

Ёндирди шавқинг жоними, эй дардга дармон,
қайдасан?
Жонимда жон сан-сан вале истар сани жон, қайдасан?

Васлинг шаробиндан мани солдинг хуморинг тобига
Ёнди ҳароратдан ичим, эй оби ҳайвон, қайдасан?

Эй, лутфи ҳуснинг кишвари, ёндим, етиштур
васлинга,
Чун сандан ортиқ кимсада йўқдур бу эҳсон,
қайдасан?

Олди қўлимдан зулфинги жавру жафоси кўп, фалак,
Ошифтаман Мажнун киби зору паришон, қайдасан?

Раъно бўйинг шавқиндан уш ҳасратда ёнар кўзларим,
Қон йиғлашурлар сансиз эй, сарви хиромон,
қайдасан?

Эй, ғунча огизли, мани ёндирди җажринг тикани,
Келгилки, сансиз ғунчадек тўлди ичим қон,
қайдасан?

Кўзимни сан-сан равшани, кўнгил тилар кўрмоқ сани,
Эй, ҳури айн ризвон ила ҳуснингга ҳайрон, қайдасан?

Нури ҳикмат ўлди зоҳир сан пари рухсорадан,
Шуъла тушди олама шул пайкари маҳпорадан.

Чун сабо сайр айлади гулгун юзинг гулзорина,
Анбари соро тўкилди турраи таррорадан.

Валвала тушди жаҳонда зуҳду тақво ақлина,
Фитнаи даври қамар ул наргизи хунхорадан.

Шамси тобондир жамолинг, зоҳид идрок, айламас,
Дийдан хуффоша нисбат кўзлари наззорадан.

Саъди акбардир жамолинг васла восял жон қуши,
Талъати фархунда шамсу кавкабу сайёрадан.

Эй Насимий, оби ҳайвон хизри зинда истади,
Сан даги нўш айлагил ул лаъли шаккарборадан.

Шаҳо, кўнглинг ҳамиша беғам ўлсун,
Қўлинигда доимо жоми Жам ўлсун.

Гулу лола жамолингдан хижилдир,
Юзинг ёзи ҳамиша хуррам ўлсун.

Сенга айшу нишоту комироний,
Ҳасуднинг дарди мўл умри кам ўлсун.

Дафу чангу чағона, наю тамбур,
Тузулсин доимо зилу бам ўлсин.

Сени севганларга айшу тамоша,
Сени севмасларга ғам ҳамдам ўлсун!

Мени гар жаври ҳуснинг ўлдирурса,
Сенинг умринг таноби маҳкам ўлсун.

Тиқилсин боргоҳинг авжи арша,
Таноби ер юзинда маҳкам ўлсун.

Рақиб мандан сўрар, ёринг нечук деб,
Азизимдир, умидимдир, нам ўлсун?

Насимий хаста дил ҳижрондин ўлди,
Қўй ул беморингни то маҳрам ўлсун!

Тарк этмишам дин, ақлу жон,
Ман ишқи жонон мастиман.
Тарк этмишам дил, хонумон,
Ман ишқи жонон мастиман!

Босдим қадам жон фарқина
Сўфини қўйдим зарқина.
Ендим муҳаббат шавқина,
Ман ишқи жонон мастиман!

Ман тоша урдим мулмула,
Зор ўргатурман булбула.
Солдим жаҳона ғулғула,
Ман ишқи жонон мастиман!

Бу дина маъмур ўлмайин,
Мусоя ҳам Тур ўлмайин.

**Бу оби ангур ўлмайин,
Ман ишқи жонон мастиман!**

**Эй, шўълан нури аҳад,
Айла Насимия мадад.
Билким, азалдан то абад,
Ман ишқи жонон мастиман!**

**Мархабо, хуш келдинг, эй руҳи равоним, мархабо,
Эй шакарлаб, ёри ширин ломаконим, мархабо.**

**Чун лабинг жоми Жам ўлди нафхаи руҳ ул-қудус,
Эй жамилам, эй жамолим, баҳру коним, мархабо.**

**Кўнглима ҳеч сандан ўзга нарса лойиқ кўрмадим,
Суратим, ақлим, уқулим, жисму жоним, мархабо.**

**Эй малак суратли дилбар, жон фидодир йўлингга,
Чун деди: «лахмика лахми» «қона-қона» мархабо.**

**Келди ёрим ноз ила, сўрди — Насимий, неча сан?
Мархабо, хуш келдинг, эй руҳи равоним, мархабо!**

Бу неча қадду қоматдир ки, бензар сарви балоя,
Бу неча ҳусни суратдирки, нур эҳсон этар оя.

Жамолиндан мунаввар ой ила хуршид, эй дилбар,
Малақдир волаю ҳайрон бу кун бу ҳусни зебоя.

Қошингдир қофила қавсайнеки асрорида ақл юрмас
Вале бу сирри ул билди ки қурбон ўлди ул ёя.

Лабинг шул лаъли аҳмардир, тишинг ул дурри
гавҳардир.
Ки, лаъли турпоға солди, буроқди дурри дарёя.

Руҳинг каби музайяндир гули лола анинг шавқи,
Ёноғинг акси тушмишдир магар ким варди ҳамроя.

Жаҳоннинг тупроғи чунки, абиру анбар ўлмишдир,
Сабо мушкин сочинг бўйи сочибди мушки саҳроя.

Висолинг истаян ошиқ ажаб савдоя тушмишдир,
Жаҳону жонни тарк айлар, тушар ҳар ким бу савдоя.

Бу кун, эй хўбларнинг шоҳи, амири дилбарисан ким,
Хаёлинг лашкари берди кўнгил шаҳрини яғмоя.

Кўзимдан гарчи пинҳондир нигоринг сурати, аммо,
Кўринган важҳидир онинг назар қилдиқча ҳар жоя.

Ўлурса иштиёқингдан на ғам ҳижрон ила Саййид,
Юзини кўрди-ю юрди бу кун фирдавси — аълоя.

Фироқнинг чекмаган ошиқ висолинг қадрини билмас,
Жамила ўлмаёян восил жамолинг қадрини билмас.

Шаби асрода қавсайнинг икки нисф айлади ойни,
Бу мўъжиздин ўлан гофил ҳилолинг қадрини билмас.

Дудоғинг салсабилиндин хабардор ўлмаёян гофил,
Унинг моҳияти ўтдир, зилолинг қадрини билмас.

Мудаवвар нуқтаи холинг, қобоқдан ойна қўндирдим,
Қобоқсиз қолсин ул кўз ким, бу ҳолинг қадрини
билмас.

Сани савдин тилар кўнглим, на дунёнинг зару ганжин,
Ким ул моли севан хосир бу молинг қадрини билмас.

Насимий суфо текширди, гаминдан кийдиги шоли,
Ким ул сўфи сафосиздир, бу шолинг қадрини билмас.

Эй, даригоким, жаҳонда ёру ҳамдам кам дурур,
Хўблар жавридан ўзга ким санга ҳамдам дурур.

Эй, қуёш юзли ҳабибим, шод қилгил сан мани,
Ким, фироқингдан бу жону дил ғариқи ғам дурур.

Гар ишонмассанки, ғамзанг ёқди кўнглим шаҳрини,
Бас, бу фарёдим наданур, дийда қондан нам дурур.

Ваъдани қўй, эй кўнгил, кел бу дами хуш кўрали,
Тунки кечди, тонгла ғоиб, бас бу дам хуш дам дурур.

Гар десам, бордир жаҳонда, сансан, эй ороми жон,
Дил санингдур, жон санингдур, тан маним, бас,
нам дурур?

Зоҳидинг меҳроб ичинда зикру тоатдир иши,
Ошиқия маҳбуб ўнгинда чанг, зиру бам дурур.

Бир назар қилгил Насимий ҳолига, кўрким, неча,
Сўзлари фарёду нолиш, кўзлари замзам дурур.

Қани бир аҳду паймони бутун ёр,
Қани бир тўғри сўз, тўғри дилдор?

Қани давронда бир қалби дағалсиз,
Қани оламда бир орича динор?

Қани аҳдинда бир собит қадам ким,
Қўяй онинг отин тўғри вафодор?

Қани ҳақни билар бир мардон эр ким,
Бўлар тўғри онинг тилинда гуфтор?

Қани ул инжию ори садафким,
Бўлолса онда минг лўълўъи шаҳвор?

Қани тилинда иқрор айлаган ким,
Ҳаққа йўқдур онинг кўнглинда инкор?

Қани дунёда ёраб шул эмин ким,
Ким, онда ёширин минг турли асрор?

**Қани Мансурдайия бир ҳаққа ошиқ,
Осилар ишқ ичинда боши бардор?**

**Қани мардонавор бир ҳаққа ошиқ
Қани кўрмиш ҳақи бир аҳли дийдор?**

**Қани ғафлат шаробидан бир уйғоқ?
Қани сархушларинг жамъинда ҳушёр?**

**Ер илан чунки, ёр ўлди Насимий
Ғаму олам на ғам, гар ўлса ағёр?**

**Ниқобин кўтарди юзиндан қамар,
Уёлди лабиндан навогу шакар.**

**Таборакту, эй ҳақ сифатли нигор,
Таолайту, эй ҳақ сифатли башар.**

**Сочинг шарҳини айларам ҳар кеча
Руҳинг васфини сўйларам ҳар саҳар.**

**Асир ўлмаган ҳуснина одами
Ҳажардур, ҳажардур, ҳажардур, ҳажар.**

**Кел эй, тожир, ул Юсуфни сотиб ол!
Ки, қонинда қийматсиз ўлуру гуҳар.**

**Қилдан ҳам белни инжа кўрдим мудом,
Вале инжадан инжадур бу хабар.**

**Сўзинг оби ҳайвондур, оғзинг раҳиқ,
Бу васфи азим айларам мухтасар.**

· Кел, эй сидратул-мунтаҳоким, бўйинг,
Муборак шажардир, муборак шажар.

Чу аълову асфалда кўрдим сани,
На ғам гар жаҳон ўлса зеру забар.

Ҳақни кўр, ҳақни бил, ҳақни таниким,
Ки ҳақдан тўлиқдур етти баҳру бар.

Зуҳур айлади жумла ашёда ҳақ,
Қани бир басиратли, очиқ басар.

Иккиликда қолган азозил ўлур,
Малак сийрат инсон ул, они кетар.

Насимий киби воҳид ул ёр ила,
Иккилик сифатдан иккилик битар.

Еру дилбар сандан айру ким деди оламда бор?
Қани сандан айру дилбар, қани сандан ўзга ёр?

Эй гули гулгун ёноғинг жаннатнинг хандон гули,
Келки, онинг фуқратиндан жоними ёндирди хор.

Чиқди машрикдан қуёш, кашф этди ишқнинг рамзини
Пардаси очилди ҳуснинг, дилбар ўлди ошикор.

Чун манго ишқнинг тариқидур сироти мустақим,
Тўғридур ҳақдан тариқим, найлар онда ёд ёр?

Зоғ ила бир ерда тўти гарчи ярашмас вале,
Оломас тақдир алиндан кимса эй ёр, ихтиёр.

Дин ила имонидир аҳдга амонат ошиқинг,
Кимда ким, йўқдур амонат, билки улдур аҳли нор.

Ишқ алиндан, кел, шароби салсабилу кавсар ич,
Кеч бу майданким, ичарсан эрта ранжиндан хумор.

Давлати дийдора бедор учрар, эй гарчак муҳиб,
Кўзлари очиқ керакдур ошиқнинг лайли наҳор.

Гарчи оғудур фироқинг шарбати ошиқлара,
Айламас васлинг шаробин ичкана ул оғу кор.

Чун бақосиздур жаҳоннинг молу мулку неъматини,
Давлати Мансура ёпиш, иста умри пойидор.

Гул фироқиндан, кел эй булбул, сабур ўл, йиғлама,
Қиш кечар, хандон ўлур гулшан, келур фасли баҳор.

Тўғри сўз ўртар ҳасуднинг бағрини, шул маънидан
Кофира ўлди Насимийнинг каломи зулфиқор.

**Бўлмишам дарди фироқингла заиф ул ҳадда ким,
Ким кетирмаслар хаёлга нақшими наққошлар.**

**Улди ишқингдан Насимий, энди дунёдан кетар,
Сен мурод ила жаҳонда сур, шоҳим кўп ёшлар.**

Кўзимдан дам-бадам оққан гамингдан сув эмас қондир,
Лабинг қандидан, эй жон, кел сувсамиш жоними
қондир.

Вужудим шаҳрини қилди мусаххар лоязал ишқинг,
Бу шаҳристонга ишқ ўлсин малак доимки хоқондур.

Қошингла кипригинг важҳи манго келди ва билдирди,
Ки сансан арш ила курси, юзинг ёзуви Қуръондир.

Кел, эй ҳури сифат дилбар ки, гамдан бағримин ичи
Дуруст ул гунчага ўхшарки оғзи тўп-тўла қондир.

Аналлоҳнинг ўтиданким, ёноғинг шамъи ёндирди,
Лаби лаълингдан офоқни ҳаётинг обина қондир.

Рухинг шамъи фироқидан кўнгиш парвонадек ёнар,
Бадал қил васла ҳижронни, ҳасуднинг юрагин ёндир.

Санго ҳури агар бир кун қилолса ҳуснини арза,
Рухинг нури аён айла, юзингдан они ўтовдир.

Жамолинг васлига, жоним, сувсади, юрагим ёнди,
Кўнгил ҳажрингдан ўсонди, мани ҳажрингдан
ўсондир.

Хаёлинг гарчи шод айлар мани ҳар гоҳ-гоҳ аммо,
Фироқинг ғуссаси кўпдир, гаминг беҳадду поёндур.

Оқан ёшим фироқингдан мани ғарқ айлади суя,
Кўзимдан ёшини кўрким, на сел оқар, на тўфондур.

Насимийдан қилан ёрин жудо, ҳақдан жудо бўлсин.
Ки ёридан жудо ёрни қилан бедину имондур.

Эй насими субҳидам, биллоҳ, шу ёрим хушмидур,
Шул ҳабибим, дилбарим, оламда борим хушмидур?

Шул мутарро мушки зулфиндан, сабо, бергил хабар,
Шул юзи гул, қомати сарву чинорим хушмидур?

Шул лаби лаъли, кўзи оҳуйи шаҳло, дилфириб,
Шул сочи, зулмат, бўйи мушки тоторим хушмидур?

Ганж ичинда гунча ўлуб, дурж ўлур дурри Адан,
Шул чаман саҳнинда очилмиш баҳорим хушмидур?

Ел алимда, сув кўзимда, ўт ичимда хок ўлур,
Доям анда ҳашр ўлажак сабза зорим хушмидур?

Чун Насимий солди ўзини ишқингта парвонадск,
Эй юзи гулшан, санго бу оҳу зорим хушмидур?

Тун-кун мунтазирам ман ки бу паргор надур?
Гунбази чархи фалак, гардиши даввор надур?

Бу тўқиз чархи муаллақ надан ўлди тартиб,
Фалак остинда қамар, кавкаби сайёр надур?

Мусон ва Тур надур, Шиблю Мансур надур?
Аждаҳо бўлган оғоч ришта ила дор надур?

Фалакинг асли надандур, малакинг насли надан?
Одамнинг суратига бунча талабгор надур?

Каъбау дайр надур, гайр надур, сайр надур?
Масжиду буткадаву хирқаву зуннор надур?

Илми Қуръон, ҳадису хабару ваъз ила дарс,
Жумла бир маъни эмиш, бунча бу такрор надур?

Дину имону намозу ҳажу аркону закот,
Зухду тақвову шарият, ҳама гуфтор надур?

Бир магас табъина боқ, бол надан, заҳр надан,
Яна бир ерда, ажаб, мол надур, мор надур?

Уту сув, тупроғу ел, номи надандур одам,
Онга сажда на учун, иблиса инкор надур?

Қуёшнинг қурси надан ер юзига шуъла берар
Яна бир машъалада нур надур, нор надур?

Кимки билмас ўзини, билмагай пирлар сўзин,
Ўзини онгламаган билмади ҳар кор надур.

Келгил, эй, дўст қаму мудданинг кўрлиғина,
Санго осон қилайин бунча бу душвор надур?

Тарк уйинда сан агар ҳамчу Насимий бўласан,
Бир кун бўлар дерсану жуббау дастор надур?

Дарди фироқа тушди жон оҳу фиғон ичиндадур,
Сан бу азобу оташи кўр ки, бу жон ичиндадур.

Ҳажра буроқма жоними чун санго равшан ўлди ким,
Неча ғам ила ҳазн ила дарди ниҳон ичиндадур.

Васли руҳингдан ўзга ман кавни макона боқмазам,
Гарчи ҳужаста вуслатинг кавну макон ичиндадур.

Айним ичинда қоматинг сидраси маскан айлади,
Сидра ҳам онда ярошарки об равон ичиндадур.

Чарха чиқарди оҳими жоними ёндирур ғаминг,
Кўр, неча нормиш ғамингим, бу даҳон ичиндадур.

Ерими мандан айиран ҳожати ҳосил ўлмасин,
Оси деган бу ишни кўрким, на зиён ичиндадур.

Сандан агарчи тушмишам айру савингла ман яқин,
Ул на билур бу рамзиким занну гумон ичиндадур.

**Ҳолими сансиз, эй санам, билмас эсанг келгил, эшит,
Кўнглима боқу бағрими кўрки, на қон ичиндадур.**

**Силсиласида зулфининг жону тан айлади нечун,
Яъники, жониминг ери саҳни жинон ичиндадур.**

**Улди Насимий, эй санам ҳуснингга фитна найласун,
Фитнаи охир замон чун бу замон ичиндадур.**

Сансиз еганим ҳар на есам дард ила қондир,
Гулгун дудоғинг шарбатина жоними қондир.

Васлингдан йироқ этганидан жоними тақдир,
Ишим туну кун оҳ ила фарёду фиғондир,

Эй сарви равон бошима лутф ила қадам бос,
Кўрким, неча айнимдан ики чашма равондир.

Васлинг тиларам жону жаҳон ўлмаса ғам йўқ.
Ошиқларингга васли руҳинг жону жаҳондир.

Бурқаз кўтар, эй шамсу қамар чеҳрали, халқни —
Парвона киби шамси руҳинг нурина ёндир.

Э, хирқа киян, йўл уручи зоҳиди зарроқ.
Ширкиндан орит хирқани, кел, ваҳдата ёндир.

Зулфинг-ла руҳинг ҳар нечаким мусҳафа боқдим,
Кўрдим икилик суралари нури даҳондир.

Тақриқа эран тонфага ҳаргиз улошмас,
Ташкик-ла қолоннинг иши тақлиду гумондир.

Елгончи мунофиқдур, онинг йўқтур имони,
Эй гофил, ўён, кўнглинги рафлатдан ўёндир.

Эй, ошиқа кофир деган, имона кел, ўтон!
Кофир дема ошиқлара, нечунки, ёлондир!

Ишқингда Насимий бўлгали халққа маломат,
Машҳури жаҳон ўлдики, оламда аёндур.

Фурқат ичинда юрагим, кўрки, на ёра ёрадур,
Бағрими кўр, бу ғуссадан ким неча пора-порадур.

Ғамингда ёнган ошиқа лутфу иноят айлагил,
Эй бут, агарчи юрагинг мраммару санги хорадур.

Лаъли лабинг ҳадисини эшитиб дилдан, эй санам,
Сажда этар малак киби саждаси қудси норадур.

Ман на тариқ важҳ ила жавру жафодан тортинай,
Чунки ҳамиша ёримнинг жавру жафоси ёрадур.

Ерали айлади мани журъаси оғули ғаминг,
Ерали ёрингни қувма, дардига кўр на чорадур.

Нозу итобу ишваси ёқди мани фироқ ила,
Доим унинг-ла ошиқинг иши бу расму корадур.

Ою кунни на важҳ ила юзингга нисбат айлаям,
Ҳусни руҳинг ёнида чун ой ила кун ситорадур.

**Зарқу риён сўфилик заррача осий айламас,
Шул қишигаки, рағбати ул майи бе хаморадур.**

**Ҳуснига ошиқ айлади жонимни нора ёндирур,
Кўрки, на фитвалар қилур улки бу ҳусн ёрадур.**

**Қайиғимни муҳаббатинг денгизига ташламишам,
Кел, чек они канора ким, майли онинг канорадур.**

**Зулфи тузундан ўлди чун жону тани Насимийнинг
Аслига қоришар яна, қайтиши шул ғуборадур.**

Қоматинга алифдин кўр, на узун хаёл этар,
Ҳар кимки тилар висолинги орзуи маҳол этар.

Шул шаҳло кўздан, эй кўнгил, санго дейманки,
Уш соқин
Уйқуда деб ўйламаким, уйқуси йўқтур ол этар.

Зулфини хоки раҳ киби солди оёғи остига,
Кўр неча халқи оламинг умрини поймол этар.

Юзингни кўрсат, эй санам, халқи жаҳона пардасиз,
То кўраларки, ҳақ неча сунъини баркамол этар.

Мулк ила молу салтанат чўнга арзимас, эй кўнгил,
Ҳарки тилар висолинги, ё талаби жамол этар.

Қошина ё шул олина ўхшатдим мен ўзимни деб,
Гоҳ айланар ою бадр, гоҳ ўзини ҳилол этар.

Шарҳи ғамин Насимийнинг шул кўзу қошу сочдан
Сўр,
Кўр неча ҳар бири санго шарҳу баёни ҳол этар.

**Ошиқ қошида куфр ила ислом чу бирдир,
Ҳар қайда маскан айласа ошиқ амирдир.**

**Маъшуқанинг назири билинмас жаҳонда, чун
Ҳар қайда ким кўринса они беназирдир.**

**Бутхона ила Каъбани суратда фарқ этган,
Маънида болиғ ўлмамиш ул, гарчи пирдир.**

**Эй, қонима бу фол учун ул қуръани солган,
Дўндирма азминики, муборак замирдир.**

**Ишқнинг йўлида юзини хок айлаган фақир,
Оти жаҳонда Хусрову соҳиб сарирдир.**

**Эй Каъбанинг жамолина ошиқ, ниёз илан
Майдони ишқа келки, мўғилон ҳарирдир.**

**Дунёда мулку мола сан алданма, эй, малик,
Ким дунянинг матон бағоят ҳақирдир.**

**Тузли жаҳона силккин этакким, намина,
Ҳар бeбасарким, ўлди муқайяд, асирдир,**

**Муштоқа дилпазирдир онинг жафолари,
Маъшуқдан ҳамиша жафо дилпазирдир.**

**Ҳар кимсанингки, юзина очилди кўзлари,
Аҳли басират ўлди, бир оти басирдир.**

**Тарк айлади йўлингда Насимий вужудини,
Кўр ониким, на муҳташам ўлмиш фақирдир.**

Лабинга аҳли назар чашмаи ҳайвон дедилар.
Гарчи учмоқ ҳуриси жумла они жон дедилар.

Сани бу ҳусни жамол ила, бу лутф ила кўрган,
Қўрқдилар ҳақ демоққа, дўндилар, инсон дедилар.

Суратинг васфини сўрдим эса ҳар тоифадан
Маънининг кўзгусина сурати раҳмон дедилар.

Сунбулинг ҳоли паришон дедилар ҳол аҳли ким,
Оллоҳ, оллоҳ на учун мушкин паришон дедилар?

Бир қилнинг қийматини ҳар кимдан сўрасам, они
Ғанжи Қорун ила ҳам мулки Сулаймон дедилар.

Душманнинг отини ошиқлардан сўрдимки, надир,
Эшитган жумла; на кофир, на мусулмон дедилар.

Шак эмас ким, юзингни кўрмамиш онларки, сани —
Ҳурга ўхшатибон, Юсуфи Қанъон дедилар.

**Лабларинг васлига етмоқ манга мушкил кўринур,
Гарчи сўрдилар они, дил ила осон дедилар.**

**Оғзинг асрорига андиша қачон воқиф ўлар,
Ки билим аҳли анга нуқтаи пинҳон дедилар.**

**Эй, Насимий дами Исо эмас эса нафасинг,
Нафаси тиргизар анга на учун жон дедилар?**

Мандан юзинг яширмаким, саждагоҳим улдур;
Сайр айларам бу чархи, хуршиду моҳим улдур.

Ҳуснинг чироғин, эй жон, парвона киби кечдим,
Тарҳ ичинда равшан кўринди, роҳим улдур.

Парҳез этарми ошиқ эй ишққа мункир бўлган
Дерсанки таркини қил, маним чу шоҳим улдур.

Киприкларинг-ла қошинг ўлмишдур исми аъзам
Девдан доғи на қўрқай, чунким, паноҳим улдур.

Ҳақ даъвия шаҳодат истарлар эса мандан,
Ман они билмишам ким яна гувоҳим улдур.

Эй дунё ғаниси манга ҳақир боқма,
Ман неча муфлис ўлдим, чун иззу жоҳим улдур.

Сан мандан бўлма ғофил, истаки, то биларсан,
Оники, тонимишсан фазли илоҳим улдур.

Насимийман ки тушдим юзинг ғамидан айру,
Булбул киби чаманда фарёду оҳим улдур.

Гули тардан келажак оразинга мо тўкилур,
Боққа кир, кўрки, неча лолан ҳайро тўкилур.

Анбарин сунбулина боди сабоким эсажак,
Қўймогил титрамакка, анбари соро тўкилур.

Қора сочинг учини солма тўпиғингга, ҳайф,
Ҳайф ўлур нофай тотораки, ҳар жо тўкилур.

Оламинг бошига тобонда юзинг шамъиндан
Холиқинг раҳматидур, нури тажалло тўкилур.

Нега новмид ўлайин, чун кўзиминг абриндан
Қатра-қатра ерина дур киби дарё тўкилур.

Садафинг гарчи даҳони тўладур инжу билан,
Очажак лабларини лўълўъи лоло тўкилур.

Лабларингдан тушажак Мисра хабар, атторнинг —
Қутисидан туну кун қанд ила ҳалво тўкилур.

Нечаким жаҳд этарам зулфининг васфин ёздим,
Қаламим тили учиндан ғаму савдо тўкилур.

То жудо тушди Насимий лаби-лаълидан онинг,
Кўзларидан туну кун лаъли мусаффо тўкилур.

Қибадир юзинг вигоро, қошларинг меҳроблар,
Суратинг мусҳаф, вале мушкин хатинг аъроблар.

Чеҳрангиз акси азалдан тоша чиқмиш пардадан,
Тушди онинг шуъласидан ою кунга тоблар.

Ошиқинг аҳволини ошиқлара айтки, билур,
Сўрма, илло, ишқ ўтига ёнмаган бехоблар.

Ишқ ўти туташди шамънинг жонина кўрким, неча,
Ҳам ёнар, ҳам кўзларингдан оқизар селоблар.

Шарҳ агар қилсам жамолинг дафтаридан бир варақ,
Ҳар сўзи минг фасл ўлур, ҳар фасли неча боблар.

Ошиқинг жигар қониндан шарбати бор, эй ҳаким,
Қотма онинг шаккарина қанд ила унноблар.

Чун Насимий жовидони ёр ила бўлди висол,
Қўй неча айланса кезсин бу яшил дўлоблар.

Дедим: эй нозли санам, зулфинг ажаб маъводир,
Деди: дилдор дегани — жисми бутун зебодур.
Дедим: оламда тошилмас кокилинг ўхшаши ҳеч,
Деди: қаддим-да гўзалликда қарийб яктодир.
Дедим: умр ўзи ҳам оламда шириндир ҳамага;
Деди: ёр бирла кун ўтса, жуда пурмаънодир.
Дедим: ох, кўзларинг-ей, хастасимен, жазманман,
Деди: ҳеч айнимагин, чунки бу хуш савдодир,
Дедим: ишқ олами хўп жилвали бир олам-да,
Деди: мен бўлмасам ишқ олами бир рўёдир.
Дедим: эй, битта таманном бор! Жавоб берди ёр:
Эй, Насимий, бу таманно на қадар аълодир.

**Юзинг нури тажалли мазҳаридир,
Сўзинг тотлиси оби кавсаридир.**

**Руҳинг шамъи шуоъиндан мунаввар,
Далакда Моҳу Меҳру Муштаридир.**

**Кўзинг сеҳриндан ул Ҳоруту Морут,
Осилмиш чоҳи Бобилда еридир.**

**Фалаклар юз сурарлар оёгина,
Малаклар хизматинда чокаридир.**

**Азозил қочди васлинг қурбатиндан,
Унингчун тавқи лаънат зеваридир.**

**Садафдир жумла махлуқнинг вужуди,
Вужудинг ул садафлар жавҳаридир.**

**Дами Исо ўлик тирилтар, аммо,
Дамингдан Хизр ила Исо тирикдир.**

**Жамолинг мўмини мўмина миръот,
Ки, доим мўминнинг манзаридир.**

**Насимий гавҳаридир баҳри ишқнинг,
Бу баҳра тушмаян деуу наридир.**

Юзингдир сидраву Тубо, дудоғинг оби ҳайвондир,
Унинг моҳияти завқин на билсин улки, ҳайвондир.

Юзинг «Инна-фатахно»дир, таборак шаънина мунзал,
Бу важҳи аҳсани сурат биланлар аҳли урфондир.

Хатинг уммул китобидир баёни аҳли тавҳиднинг,
Ҳуруфи «лавҳи маҳфуз»инг музаффар шарҳи
Фурқондир.

Руҳинг гулзорина қарши қизарди мағрибин ранги,
Тулуъи Машриқин ранги насими анбарафшондир.

Ҳадиси гавҳарафшонинг ҳақиқатдир ниҳоятсиз,
Уқули аҳли урфонинг унинг ҳарфинда ҳайрондир.

Насимий чун сани кўрди муназзаҳ ўлди оламда,
Кўзингда сурати раҳмон, дилингда зикри
субҳондир.

Субҳидам дилдорими кўрдим, ўтогиндан келар,
Гўё дедим ул паризод, фирдавс боғиндан келар.

Ё магар нури тажаллидир, аён ўлди яқин,
Ой ила кун талъати гулгун ёноғиндан келар.

Чашмаи ҳайвон хижилдир лаблариндан доимо,
Оби кавсар шарбати ширин дудоғиндан келар.

Зулфингиз чинида чун ким, дам урар мушки тотор,
Рўсиёҳ билмас хато ҳар дам димоғиндан келар.

Қомату қаддин шаҳо, ҳар сарв кўрса дар чаман,
Эгилар, сажда этар, титрар бутоғиндан келар.

Дилбаро, сен ҳуснингга манъ айлама мен ошиқи,
Қайда ким бир гул битар, булбул қироғиндан келар.

Эй, Насимий руҳпарвар келди ёрингдан насим,
Исонинг анфосидир, ёринг ёноғиндан келар.

**Юзингни сурати раҳмон ўқурлар,
Хатингни сумбулу райҳон ўқурлар.**

Алифдек жавҳари якто бўйингдир,

**Дудоғинг чашмасин ҳайвон ўқурлар.
Бўйинг Тубо демишлар аҳли маъни,
Белинг инжа, лабинг маржон ўқурлар.**

**Азалдан чун юзингдир Мисри жоме,
Юзингни жумласин Қуръон ўқурлар.**

**Юзинг боғинда булбул, тўти, қумри,
Кезаркан соз ила дoston ўқурлар.**

**Юзинг нурина мункир ўлди малъун,
Унга лаънат, отин шайтон ўқурлар!**

**Бу кун чун ҳуснингизми ёд эданлар,
Юзинг шамсу моҳи тобон ўқурлар.**

**Не ҳикматдир аё, эй ҳусни зебо,
Сени зеболара султон ўқурлар.**

**Фидо қил жонингни сен, эй Насимий,
Ки жонни ёр учун қурбон ўқурлар.**

**Шаҳо, кўнглимда доим бир ҳавас бор,
Сўрам шаккар дудоғингдан магасвор.**

**Санинг гулгун ёноғинг ҳасратиндан,
Оқар чашмим ёши ҳам чун Арасвор,**

**Кел эй, умри азизимдан азизим,
Ки, сенсиз кечадир умрим абасвор.**

**Ғаним ўлсун манга Фурқону Инжил,
Агар кўнглимда севдан ўзга кас бор.**

**Қулогима келар ҳар кеча то субҳ,
Рақибларнинг уни ҳам чун жарасбор.**

**Сенинг таркингни қилмас бу Насимий,
Негаки, бу қафасда бир нафас бор.**

Маним ёри вафодорим, кел охир!
Малак суратли дилдорим, кел охир!

Фироғинг жонимни ёқди бағоят,
Ҳабибим, мунисим, ёрим, кел охир!

Манам булбул киби нолону гирён,
Дудоғи гунча гулзорим, кел охир!

Қошинг қаршусина жоним баробар,
Маним турки камондорим, кел охир!

Фироқингдан ажаб девона ўлдим,
Карам қил, зулфи зуннорим, кел охир!

Санингдек кўрмадим бир гул жаҳонда,
Бинафшам, тоза рухсорим, кел охир!

Қарорим қолмади, сабрим туганди,
Лаби лаъли шакарборим, кел охир!

Насимий нотавондир чун гамингдан,
Кел эй, жоним, кел эй ёрим, кел охир!

**Дудоғинг қандина шакар дедилар,
Жони ширина кўр, налар дедилар?**

**Дедиларким, даҳони йўқдир онинг
Беҳабарлар ажаб хабар дедилар?!**

**Аҳли маъни хўжаста суратина,
Маънийи воҳибуссувар дедилар.**

**Ҳақдан йироқ эмишлар онларким,
Сани, эй нури ҳақ, башар дедилар.**

**Анбарафшон сочингла оразинга,
Ёсамин узра мушки тар дедилар.**

**Боқ унинг юзуна, илоҳини кўр,
Аҳли маъни, будур назар, дедилар.**

**Шома ўхшатдилар қора сочини,
Оразинг нурини саҳар дедилар.**

Кипригинг ўқина, қошинг ёсина,
Ошиқинг сийнасин, сипар дедилар.

Жон демишлар дудоғина, ҳей-ҳей!
Бу сўзни кўр, на мухтасар дедилар.

Шабн ялдо эрур сочинг кечаси,
Суратинг бадрина қамар дедилар.

Эй Насимий, муҳити аъзамсан,
Гарчи алфозина гуҳар дедилар.

**Шамъи фалак ҳуснинга парвонадир,
Жону жаҳон васлингашукронадир.**

**Чекди сочинг кўнглими занжирина
Шул даллини кўрки, на девонадир.**

**Наргиси мастинг ўлали майфуруш,
Гўшанишининг ери майхонадир.**

**Лаъли лабинг роҳи мусаффосина,
Руҳи муқаддас кичик паймонадир.**

**Турраларинг фикрина тушди кўнгил,
Фикрини кўрким, на парижонадир?**

**Ботини маъмур ўланин ботини,
Ишқи руҳинг ганжина вайронадир.**

**Эй, лаби дандонинга ўлмиш туфайл,
Қайдаки бир лаъл ила дурдонадир?**

**Шамъга берган розини парвонанинг,
Чораси ёнмоқдир онинг, ё надир?**

**Чекди сочинг дома мени хол ила,
Ҳолини кўрким, на бало донадир.**

**Кимки жамолинг сифатин сўйламас,
Сўйлагани қиссаю афсонадир.**

**Ишқа Насимий бергали жонини,
Ҳақ билур уни-ки, на жононадир.**

Орифи макон ўттиз иккидир,
Соҳибни жисми жон ўттиз иккидир.
Оч кўнгил, кўзгуни-ю кўзгуга боқ,
Ки яқин, бегумон ўттиз иккидир.

Чун юзингдир худди китоб ояти,
Истиво ила сон ўттиз иккидир.
Энди Исо кетирди шакки хилоф,
Улда соҳиб замон, ўттиз иккидир.

«Сидратул-мунтоҳо»нинг ақсоми,
Сойир эсанг ҳамон ўттиз иккидир.
Сенсан уммул-китобнинг асрори,
Билки «сабъулмасон» ўттиз иккидир.

Ваҳи-ю илҳому ё набию вали
Берган, олган, аён ўттиз иккидир.
Кўр Насимийки, сурату маъни,
Ошкору ниҳон ўттиз иккидир.

Ким айтурким юзинг гулнора ўхшар,
Ки юзинг нургаю гул нора ўхшар.

Еноғинг жаннатнинг хандон гулидур,
Вале унинг фироғи хора ўхшар.

Юзингдир сурати аллоҳи раҳмон,
Ким айтурким уни рухсора ўхшар.

Сузулмиш кўзларинг соғу саломат,
Ва лекин боқипи бемора ўхшар.

Сочинг бўйи Масиҳонинг дамидир,
Ким айтур нофай тотора ўхшар?

На кувдур, ёраб, эй дилбар жамолинг,
Ки, оқшоми унинг анвора ўхшар?

Сенга ўхшаш жаҳонда кимса йўқдир,
Магар ҳури ким, ул бир пора ўхшар.

Сочинг асрорини зоҳид на билсин,
Ки тасбеҳи унинг зуннора ўхшар.

.

Агарчи қошларингдир фитна боши,
Қароқчи кўзларинг айёра ўхшар.

Фақиҳ одамдан ҳуркар, сажда қилмас,
Бу девнинг хилқати аммора ўхшар.

Кел, эй сўфи, сеҳринг таркин айла,
Ки, Мусонинг асоси мора ўхшар?

Қуёшманзар дедим, шул ойни, ҳайҳот!
Қачон шул моҳга ҳар сайёра ўхшар.

Муҳаббат мушкул ишдир, ғофил ўлма,
Бу ишни сонмаким, ҳар кора ўхшар.

Сафосиз сўфи доим қайғусиздир,
Бу маъниданки, бутимора ўхшар.

Насимий «қунту канз»инг маҳзанидир,
Ҳадиси лўълўъийи шаҳвора ўхшар.

Субҳидам вақтиндаким булбул фиғонин бошлар,
Оҳим ортар шу қадар оқар кўзимдан ёшлар.

Шунча фарёд айлар ул бечора булбул дард ила,
Ким, унинг афғонина фарёда келди тошлар.

Билмасам зулфунгмудир ҳар қорасин дом айлаган,
Йўқса жона қасд этган кўзмудур ё қошлар.

Чунки Мажнундир берур ҳоли мажониндан хабар,
Шул сабабданким унинг-ла бўлмишимиз отдошлар.

Қайда бир Лайли юз очса, унда бир Мажнун ўлур,
Қайда бир ганж очилурса унда йитар бошлар.

Бир фаришта суратин ёнинда юз минг дев ўлур,
Қайда бир қаллош ўлурса чўх ўлур қолмошлар.

**Боракаллоҳ, дасти қудрат, турфа ёзмиш нақшини
Офарин устагаким, ожиз қолур наққошлар!**

**Тегма ошиқ ёр дебон қилмиш талаб йўлдошини
Ишқа ёри найласин, найласин йўлдошлар?**

**Тарки жон қилди Насимий, кечди бошиндан доғи,
Ота-она қайда қолди, қавм ила қардошлар?**

**Юзинг гулдир, лабинг лаъли шакарбор,
Кўзинг жоду, сочингдир мушки тотор.**

**Ман ошиқ ўлмишам шул хатту хола
Агар қоним тўкарсан, қўлларинг бор!**

**Манам ёрдан жудо, ул ёр мандан,
Илоҳи, ўлмасин ҳеч кимса беёр.**

**Оёгинг тупроғиндан тўтиёдек,
Ҳазорон муштари бордир харидор.**

**Насимий ҳолини сўргил нигоро
Каманди ишқинга ўлмиш гирифтор.**

**Неки бордир бу танда жон онингдир,
Ки, жонни ким аяр, жонон онингдир.**

**Табибимдир маним, руҳи равоним,
Заифман, хастаман, дармон онингдир.**

**Эшигинда унинг ман бир гадоман,
Наким лутф айласа, эҳсон онингдир.**

**Магар машшота зулфин шона қилмиш,
Тўкилмиш накҳати райҳон онингдир.**

**Саодат буржининг дилхоҳи улдуру
Ер ила кўку ҳам Кайвон онингдир.**

**Юзинда хатту холу хизра бензар
Канори чашмаи ҳайвон онингдир.**

**Сени севмам деганлар кофир ўлди,
Юзингни ким севар, имон онингдир.**

**Сари зулфу лаби лаълини кўрган,
Тамоми Турку Ҳиндустон онингдир.**

**Насимий, Чин ила Мисру Хуросон,
Ироқу Форс ҳам Кирмон онингдир.**

**Шул лаби ширинни, ё раб, гар шакар десам, нетар!
Шул қуёш талъатли ойни гар қамар десам, нетар!**

**Одами навъинда мислин кўрмамиш даври фалак
Шул жиҳатдан гар сани хайрулбашар десам, нетар!**

**Шул гул узра тўзғиган анбар сифатли сунбула
Анбарин райҳон ажаб, ё мушки тар десам, нетар!**

**Билмаган ишқинг тариқин ҳар хабарсиз ғофила,
Чун ҳидоят бўлмамиш гар беҳабар десам, нетар!**

**Сансиз, эй жону жаҳон, бир пулча турмас коинот,
Турмагай ҳеч нарсага, гар шул қадар десам, нетар!**

**Ким юзинг ойини кўрса, эй жаҳоннинг фитнаси,
Ҳақни кўрган шубҳасиз соҳибназар десам, нетар!**

**Кимки ҳақни пардасиз юзинда, эй жон, кўрмади,
Бebasиратдир гар анга бeбасар десам, нетар!**

**Нури имондир жамолинг, кимки, «саддақно» демас,
Кoфиру мушрикдир, анга дев агар десам, нетар!**

**Чун Насимийнинг мақоми Қoф эмиш мен англасам
Шул муалло қадрa гар тоза гуҳар десам, нетар!**

Чун мани базми азалда айлади ул ёр маст,
Ул жиҳатдан кўринур бу чашмима дайёр маст.

Масти даргоҳам, на мастам бу шароби журъадан,
Сақла эй ҳожам маниким, ўлмишам бекор маст.

Шўйла мастам то қиёмат, доғи ҳушёр ўлмазам,
Чун мани ваҳдат майиндан айлади ул ёр маст.

Ринду қаллошам, мақомим гўшам майхонадир,
Келмишам қолу балодан ошиғу хуммор маст.

Жўш қилди ақли кул келди вужуда коинот,
Кофу нун амридан ўлди бу жаҳон яқбор маст.

Жки масту инс масту, жумла бу вақшу туюр,
Хок масту бод масту об масту нор маст.

Жумла бир майдин ўлубдур бу жаҳон яқборағи,
Аршу курси ҳар ду олам бу қамар кирдор маст.

**Ишқи субҳоний майиндан вола ўлди шўйла бил,
Арш масту фарш масту кавкабу сайёр маст.**

**Шўйла бил таҳтус-сародан то Сурайё ҳар на бор,
Ўлди эй, хожа, саросар аз майи жаббор маст.**

**Одаму Ҳавво, малойик, ҳуру ғилмону башар,
Кавсару тубову ризвон, жаннату дийдор маст.**

**Нуҳу Довуду Сулаймону Закарияву Шуайб,
Мусо масту, Исо масту, Аҳмаду, Мухтор маст.**

Қози масту муфти масту сўфи масту софи маст,
Журъаи жоми аластдан мўмину куффор маст.

Хожию майхона маст ўлдиву ҳам пири Муғон,
Каъбаву бутхона масту хирқаву зуннор маст.

Куфру имон масту жумла маст айни якдигар,
Ошиғу машуқу ишқу ёр маст, агёр маст.

Мункирин инкори чун кетди-ю келди даври жом,
Сўфи маст ўлди бу майдан, айлади иқрор маст.

Чангу даф ҳам уду най сармаст ўлиб афғон этар,
Бу хароботнинг ичинда сўйлаян гуфтор маст.

Маст ўлиб кир шаҳри ишқа, кўр сен унда хўп аён,
Сурати хубони олам, чорсуву бозор маст.

Мир масту хожа масту банда маст аз жоми ишқ,
Роҳ масту хона масту он дару девор маст.

аст ўлиб сўйлар «аналҳақ» ишқ ила оламда бил,
ники, Мансури ошиқ ўлибон бардор маст.

глимиз нури тажалло, жисмимиздир кўҳи Тур,
яимиз дийдора қарши ўлди Мусовор маст.

и Маҳдидир, ҳидоят айлади соҳиб замон
ҳини фазл этди яздон кун каби изҳор маст.

жаи юзингдан очди зотини қилди аён,
лади кавни маконин нур ила анвор маст.

Насимий, сирри ҳақнинг маҳрами сенсан бу кун,
иладинг қудрат тилийла маънийн асрор маст.

Қасам жамолингга, сендан савойи шоҳим йўқ,
Сен ҳусн шоҳисан оламда, ўзга моҳим йўқ.

У гул жамолингга гар саждамиз гуноҳ бўлса,
Фақиҳга сўзлаки, бундан бўлак гуноҳим йўқ.

Жаҳонда биргина маъбуду холиқим сенсан,
Итоатим сенгадир, ўзга бир илоҳим йўқ.

Қўлим у зулфи сиёҳингдадир, юзим оқдир,
Қиёматни кунн ҳам номаи сиёҳим йўқ.

Ҳамиша аҳдима содиқману ўзинг шоҳид,
Вафодан ўзга менинг шоҳиду гувоҳим йўқ.

У холу зулфинга оламда якка боғлиқман,
Мақомим бўлди бу йўл, билки, бошқа роҳим йўқ.

Камолу фазлингга мен бандаман итоаткор,
Ишонки, бошқа менинг ҳеч умидгоҳим йўқ.

У гул юзинг абадий хотирда жилваланур,
Топилмас ўхшашинг ҳеч, бунда иштибоҳим йўқ.

Паноҳим бўлди, гўзал, ой юзинг, қаро зулфинг,
Жаҳонда ўзга менинг далдаю паноҳим йўқ.

Мен ўлмишам сари кўйингда бир ҳовуч тупроқ,
Етар ўшанча шараф, ўзга қадру жоҳим йўқ.

Фироқинг оташида ёнсаму оҳ чексам-да,
Бу хаста дилда сенга тухфа, ғараз, оҳим йўқ.

Насимий қайси томон боқса, суратинг кўражак,
Жаҳонда ўзгасни кўргали нигоҳим йўқ.

Мустазод

Солди хабарин ҳуснингиз, эй сарвари хўбон,
ғавғога жаҳонни,
Равшан қилур анвари руҳдинг, эй моҳи тобон,
кави ила маконни.
Фони бўлажакдур бу жаҳон оқибатул-амр,
раҳм айла манго сан,
Билгилки, вафо айламагай кимсага эй жон,
бу дуняи фони.
Шайистан дарғаҳи ҳақ бўлмоқ тиласанг кел.
жўёйи ҳақ ўл ким,
Ҳар кимсаки, ҳақни танимас, бўлмагай инсон,
ҳайвон дегил они.
Эҳсонини кўрким неча бу хулқни яратди,
ҳақ ўз караминдан,
Зебо яратибдур, санамо, холиқи субҳон,
бу жисм ила жонни.
Ҳар кимки демас суратингиз мазҳари ҳақдир,
воқиф эмас ондан,
Ул беҳабара сўзлаки, то бўлмаса нодон,
билсун бу баённи.
Ҳар кимки, қошинг қаршисига муштари келса,
жоно чу Насимий,
Қилсун дилу жонини қошинг ёсига қурбон,
ошиқ деяй они.

Сол бурқан важҳингдан, аё, сурати раҳмон,
тарк айла гумонни.
Ҳаркимки жамолинг кўра, эй хусрави хўбон,
қурбон эта жонни.
Фориг бўлмаини шавқи руҳингдан туну кун ман,
ёнмоқдаман, эй дўст,
Яъқуб сифат, қилма мани зору паришон,
эй Юсуфи соний.
Раҳм айла, аё сарвари хўбон ки, фақирам,
сан шоҳи ғанисан.
Бу холу хатинг ошиқа ҳам қибла ҳам имон,
эй баҳри маоний.
Эй нури тажалло ки, деди «Инна аналлоҳ»,
мусога шажарда,
Шул нури руҳингдан они бас, билмаган, эй жон,
инсон дема они.
Оромим илан, ақл ила имону дину дил,
кимдур, санамо, сан?
Ҳар кимки, кетурмас хат ила холиннга имон,
кофир дерам они.

Ҳар кимки, сани ҳақ дейибон саждага инмас,
инкора тушубдур.

Қилғил назарингдан они мардуд, чу шайтон,
ул юзи қарони.

Парвона сифат шамъи руҳинг норига ёнди,
бечора Насимий!

Раҳм айла анго, лутфинг ила, эй шаҳи хўбон,
ёндирмағил они.

Рубоийлар

Не сирдир, ғойибдан бұлди у пайдо?
Уни ким тарк этса, ұша дам шайдо,
У қандоқ мажлиским, ваҳдат майидан —
Муҳит қатра бұлди, қатра-чи дарё?

*

Ернинг кўйи менинг қиёматимдир,
Ҳусни таърифи ҳам ибодатимдир.
Уни ахтарганлар менга боқишар,
Ҳаққа субут менинг ўз суратимдир.

*

Қуръони мажиддир суратинг, инов,
Кўзлар — юзинг мисол кўрмабди қуръон,
Ҳақнинг борлигини ёзган у мунший
Юзингда худони ёзгандир аён.

*

Поклик ёгочининг кўки бу жондир,
Унинг ўртасида менлик ниҳондир,
Ёрнинг хаёлини мушкулдир чекмак,
Зероки, борлигим тамом қуръондир.

*

Эй, соқий, бермагил шароб бу кеча,
Бўлганман кўзингдан хароб бу кеча.
Кўзлардан йироқман бу кеча, соқий,
Нафасдан бер оташ, гулоб бу кеча.

*

Юзингда кўринган ҳарфларки бор —
Ҳар бири маърифат газнаси дир, ёр!
Беун, беишора тилга келишар,
Ҳақиқат сиррини айлашар изҳор.

*

Нурингни мен кўрдим мовий самода.
Бу мутлақ нур эди ҳар бир маънода.
Ғайридан айрилиб, мен ҳақни кўрдим,
Аёқдан то боши, бутун аъзода.

*

Сен эй, нафаси руҳ очган сабо,
Зулфингдан бизга бер атирли ҳаво.

У гўзал зулфингнинг соясидаги
Сурат ойнасида кўринур худо.

*

Соф ичган ҳар дам сафо ҳосил қилур,
Дард ичган дардга даво ҳосил қилур.
Кимки, ёри бевафо ҳосил қилур,
Жонига юз минг бало ҳосил қилур.

*

Ошиқнинг имони жоду кўзларинг,
Наргизи кўзингда уйқу кўзларинг.
Макр ила ҳар лаҳза бадхў кўзларинг,
Кўнглима солди на қайғу кўзларинг.

*

Нофайи Чину Хатодир менгларинг,
Донайи доми балодир менгларинг,
Мужмари шамъи сафодир менгларинг,
Мулки Румга подишодир менгларинг.

*

Сарваро, сарви равондир қоматинг,
Ошиққа руҳи равондир қоматинг.
Аръари боғи жинондир қоматинг,
Шоҳи Тубодан нишондир қоматинг.

*

Бир ажойиб дилбара тушди кўнгил,
Қўл етмас, дардисара тушди кўнгил.
Бир маҳи нек ахтара тушди кўнгил,
Бир бути сийминбара тушди кўнгил.

*

Эй, жамолинг офтоби лоязол,
Эй, дудоғинг чашмайи оби зялол,
Баракалло, эй ҳабиби хушхисол,
Ўзингга жоним фидо, қоним ҳалол.

*

Илм ичида баҳри поён бўлмишам,
Ломаков ганжина вайрон бўлмишам,
Ишқи бирла, кўр, на ҳайрон бўлмишам,
Жисм ичида сарбасар жон бўлмишам.

*

Ногихон бўстонга кирдим дам-бадам,
Лоланинг илкида кўрдим жоми Жам,
Савсан, эшитдимки, айтур дам-бадам
«Дам бу дамдир, дам бу дамдир, дам бу дам!»

*

Ошиғинг жонига ботар кипригинг,
Сеҳр ўқини дойим отар кипригинг,
Лашкари яғмойи тотор кипригинг.
Оламни ҳам ҳечга сотар кипригинг.

*

Мурдага жонлар нисөр айлар тилинг,
Қофу нундан йўқни бор айлар тилинг.
Булбули ошиқи зор айлар тилинг,
Ҳам аналҳақда қарор айлар тилинг.

*

Қўнглим бўлди ишқининг аввораси,
Ғамзанинг кетмас жигардан ёраси.
Дардима кўп изладим дармон, вале.
Йўқ эмиш лаълингдан ўзга чораси.

*

Одамни фазли худо бил, одамни,
Коинотга кадхудо бил одамни,
Сен дарахти мунтиҳо бил одамни,
Соҳиби арзу само бил одамни!

*

Эй, табиби ҳозиқу нозик мизож,
Сен қилурсан хаста кўнглимга илож,
Мен-ку дилдан сенга қулман, сенга қул,
Шева бирлан нозга борми эҳтиёж?

*

Эй кўнгил, ҳақ сенда-ку, ҳақ сенда-ку,
Сўзла ҳақниким, аналҳақ сенда-ку!
Нури мутлақ, зоти мутлақ сенда-ку,
Мусҳафин ҳарфи, муҳаққақ, сенда-ку!

*

Кўнглимиз бир ёр кўйида хастадир,
Кўзи қора, қошлари пайвастадир,
Ноз этар у, нозидан юз бурмагин,
Жон фидо қилсанг бўлур, наврастадир.

*

Шамъи руҳингга қуёш парвонадир,
Тан садафдир, суратинг дурдонадир,
Нуқли май — лаълинг, кўзинг паймонадир,
Масти ишқинг масжиду майхонадир.

*

Фитнанинг боши кўзинг савдосидир,
Шўри шарр ҳусни-руҳинг ғаввосидир,
Кавсаринг хамри лабинг саҳбосидир,
Тишларинг-чи, лўълўъийи лолосидир.

*

Ҳақ таоло одам ўгли ўзидир,
Ўттиз икки ҳақ каломи сўзидир.
Жумла олам, билки, оллоҳ ўзидир,
Одам у жондирки, қуёш юзидир.

Одам удирки, жаҳоннинг жонидир,
Одама йўл бермаганлар фонидир.
Одами важҳида сирри коннот,
Уқигилки, қиблайи раҳмонидир.

Ера ҳар соат салом ўлсун, салом,
Ишрату айши мудом ўлсун, мудом.
Ёрсиз суҳбат ҳаром ўлсун, ҳаром,
Ера бу маъно тамом ўлсун, тамом.

Эй юзингдан ҳуру гулмондир хижил,
Эй қошингдан моҳи тобондир хижил.
Эй лабингдан оби ҳайвондир хижил,
Эй хатингдан вирду райҳондир хижил.

Эй юзинг боғинда сунбул лолачин,
Оразинг гулдур, сочингдур мушки чин,
Эй сўзинг тўғри ҳадисинг жумла чин,
Тушди анбарчин сочингдан мушки Чин.

Бўлмишам ҳаққи, аналҳақ сўйларам,
Ҳақ манам, ҳақ мандадур, ҳақ сўйларам.
Кўр бу асрори на муғлиқ сўйларам,
Содиқам қавлимда сиддиқ сўйларам.

*

Бевафо дунёдан ўсонди кўнгил,
Йўқ деди, дунёни, йўқ сонди кўнгил.
Тушди ишқнинг ўтига, ёнди кўнгил,
Ваҳдатинг қандобига қонди кўнгил.

*

Эй, китоб варақлаб инжу ахтаргон!
Ҳар нуқта тая ўлса маъни эрур жон!
Дур учун дарёнинг тубига бош ур,
Ўрдадек сув узра сузма ҳеч қачон!

*

Фурқатинг дарди манга қор айлади,
Жоними ёндирди афғор айлади.
Келки, шавқинг ҳолими зор айлади,
Оламни сансиз манга тор айлади.

*

Пардадан моҳи тамом ўлди аён,
Қиблаву байтулҳаром ўлди аён.
Сўфига май берки, жом ўлди аён,
Зоҳидинг савдоси хом ўлди аён.

*

Жонимни ёндирди шавқинг, қайдасан?
Бундасан, маънида гарчи ондасан!
Эй қамар юзли, моҳи тобондасан,
Келки, шаксиз боқию пояндасан!

*

Чунки ҳам аввал, ҳам охир ёр эмиш,
Куфру дин маънида бир бозор эмиш.
Ишқ учун сўфи иши инкор эмиш,
Хирқаси бут, сабҳаси зуннор эмиш.

*

Суратинг нақшида ҳайрон ўлмишам,
Васлингга улашали жон ўлмишам,
Ақла сигмас ганжи пинҳон ўлмишам,
Ломакон тахтида султон ўлмишам.

*

Олами юзинг гулистон айламиш,
Булбулу сармасту ҳайрон айламиш,
Анбарин зулфинг паришон айламиш,
Моҳини абринда пинҳон айламиш.

*

Бир зотда бор экан ўттиз икки ҳарф,
У ики оламдир — на мазруф на зарф;
Яъники, ҳарфларнинг асли у зотдир,
Эй, олим, эй воиз, на наҳву, на сарф?!

*

Келки, муштоқ ўлмишам дийдоринга,
Бермишам жон зулфу анбарборинга,
Маҳрам этдинг чун мани асроринга,
Эй пари, кел, чек мани бир доринга.

*

Келки, ғамдан жоними ёқди фироқ,
Розими номаҳрама чоқди фироқ,
Бўйнима ҳасрат ипин тоқди фироқ,
Жоними кўр ким, нахуш ёқди фироқ.

*

Келки, сансиз беқарор бўлди кўнгил,
Тушди ғамдан айру зор бўлди кўнгил,
Дардима ҳамдам на ёр бўлди кўнгил,
Кўр, на зоеъ рўзигор бўлди кўнгил.

*

Масжиду майхона бир бўлди биза,
Дев ила шайтон асир бўлди биза,
Ғам — фараҳ, тикон — ҳарир бўлди биза,
Дилбаринг ишқи амир бўлди биза.

*

Ваҳдатинг шаҳринда сайрон айларам,
Ман сани жисмимда ҳайрон айларам,
Ганжими одатда пинҳон айларам,
Одами ҳам ҳақ, ҳам инсон айларам.

*

Келдинг уш ҳақдан келтирдим хушхабар,
Айну шину қоф ила қилдим назар,
Ун саккиз минг олам ичра сарбасар,
Ҳақни кўрдим тўп-тўладур баҳру бар.

*

Лабингга лаъли жонфизо дедилар,
Сўрмишам, дардима даво дедилар,
Қоматинг болосин бало дедилар,
Бизларни анго мубтало дедилар.

*

Ой ила қуёш юзинг ҳайронидур,
Мушк ила анбар сочинг тархонидур,
Чун Насимий оламнинг султонидур,
Давр онинг, даврон онинг давронидур.

*

Эй, ўзиндан беҳабар гофил, ўён!
Ҳаққа келким, ҳақ тугул ботил, ўён!
Бўлма фони олама мойил, ўён!
Маърифатдан ҳарна қил ҳосил, ўён!

Луғат

Абас — беҳуда, бекорга, бефойда.

Абкам — соқов, гунг, лол.

Або — дарвеш ва қаландарлар киядиган калта жун чакмон.

Абсам — тилсиз, лол; абсам! — жим бўл!

Азозил — шайтон.

Азҳор — чечаклар, гуллар.

Айну шину қоф — «Ишқ» сўзини ташкил этган ҳарфлар номи.

Алтоф (бирлиги лутф) — лутфлар, марҳаматлар, яхшиликлар.

Алҳон, илҳон — ёқимли овозлар, ашулалар, хонишлар, сайрашлар.

«Ал-жинс мин ал-жинс» — ҳар жинс ўз жинси билан.
«Алайно жамъа», «Алайно жамъиҳи, лотаҳаррик» — арабча: «Уни тўпламоқ бизнинг уҳдамыздадир, сен жойингдан қўзғолма». Насимий Қуръоннинг 75-сurasидаги шу 14-оятга ишора қилиб, барча оятлар бизнинг ўзимизда, бизда ўз ифодасини топган, демоқчи.

«Аналҳақ» — «Мен ҳақман, оллоҳман».

Арас, Араз — Аракс дарёси.

Арш — осмоннинг энг юқориси, энг юқори мақом, тахт.

Арши курси — осмон тахти.

Асанжи — жавҳар, ҳосила, натижа.

Асро — Муҳаммад пайғамбарнинг сайрга чиққан кечаси.

Асфал — энг паст, энг тубан.

Ашжор (шажар) — дарахтлар.

Ақд — тугун, боғлаш; никоҳ.

Ақли кул — буюк ақл, илоҳий ақл.

Ақраб — чаён.

Ақрабо — яқинлар, қариндошлар.

Аҳад — ягона.

Аҳриман — девларнинг шоҳи.

Банди ҳисор — қалъа маҳбуси.

Барот — шаъбон ўртаси, байрам куни.

Бидоят — бошланғич, азалий.

Бобил чоҳи (қудуғи) — афсонага кўра одамлар орасида яшаб гуноҳга ботган икки фаришта — Хорут ва

Морут чуқур чоҳга осилган.

Буроқмоқ — ташламоқ, очилмоқ, тарк этмоқ.

Валеҳ — ҳайратланадиган, ажабланадиган.

Валвала — ғавғо, дод-фарёд, вовайло.

Вараъ — манъ қилинган нарсалардан чекиниш; парҳез қилмоқ.

Вард — қизил гул, атиргул.

Воҳибус сувар — сурат берган, шакллантирган.

Ваҳдат — бирлик.

Важҳ — юз, сиймо, сурат, сабаб.

Газ — чок, дарахтдаги заҳа, ёриқ; камон ўқи.

Герчак — содиқ, ҳақиқий, ҳаққоний, тўғри.

Гўху, гоху — ҳид, қўланса.

Дайёр — турувчи, яшовчи, уй эгаси.

Дўлоб — чарх, фалак.

Елак — енгил, енгисиз устки кийим.

Елан — гиламнинг кенг ҳошияси, уқаси.

Ёбис — қуруқ, қурутадиган.

Жинон — жаннатлар, боғлар.

Жифа — ўлимтик, ҳаром мол.

Жофий — жафокор.

Журъа — бир ютум, бир қултум ичимлик.

Журъакаш — соқий, косагул, ичувчи.

Залол — адашиш, гумроҳлик.

Зая — гумон, тахмин, шубҳа.

Зарф — идиш.

Зарроқ — маккор, риёкор.

Заҳдоқ, Фаридун, Рустам — «Шоҳнома» персонажлари.

Зеҳи, зиҳи — яхши, жойида.

Имрӯз — бугун.

«**Инно фатаҳно**» — арабча «Биз сенга ғалаба қозонтирдик» ибораси.

Исми аъзам — диний хурофотга кўра, гўё худонинг энг буюк номлари аталган дуолар. Уларни ўқилса девлар, жинлар қочармиш — Насимий бу мисрада гўзалнинг қоши билан киприги менинг учун худонинг шу номлари ўрнидадир, шунинг учун девдан қўрқмаймиз, дейди. Шоир дев деб, айни замонда инсон ва унинг юзи муқаддаслигини қабул этмаган шариат пешволарини назарда тутади.

Истиво — кун ўртаси, туш пайти, қиём вақти.

Истиво — хатти устиво — экватор. Ҳуруфийлар инсон баданининг бўйнидан пастини ер курраси ва юқорисини осмон олами деб ҳисоблайдилар. Истиво хатти эса инсон иягидан бошланиб, лаблари, бурун тешикларини, икки кўз ва икки қошнинг орасидан ўтган ва уларни икки бўлакка айирган чизиққа айтилади.

Ихтитом — тамом бўлиш, тугалиш.

Кавсар — жаннат булоғи, чашма.

Карон, карона — чет, чегара, қирғоқ.

Кизли, гизли — яширин, махфий.

Килоб — ит.

Кисват — кийим, уст-бош.

«**Коф**» билан «**нун**» — араб алифбосидаги «**К**» билан «**Н**» ҳарфларининг номидир. Гўё худо дунёни яратишда, бу икки ҳарфдан иборат бўлмиш «**Кун**» — «бўл», «ярал» сўзи билан буйруқ берган эмиш. Дунё шу буйруқ билан яралмишдир. «**Кона**» билан

- «Моя кун» эса арабча: «Нима бўлса ҳам бўлмишдир», яъни дунё яратилмишдир, демак. Насимий бунда ўз диний қарашини ифода этиб, айти замонда ҳукмронларни шу олам яратилишидан дарс олишга, яратишга, қуришга чақиради.
- «Кунту канзан маҳфиян — бу ҳадисда гўё худо: «Мен бир яширин хазина эдим... ўзимни ошкор қилмоқ учун инсонларни яратдим», дейди. Пантеистлар бу оятга асосланиб, худо инсонда, унинг сиймосида намоён бўлади, яъни кўринади, зуҳур этади, дейдилар. Бу мисрада Насимий ҳам шу фикрга қўшилганлигини ифода қилади. Шариат пешволари худонинг инсон сиймосида кўринишини инсонни худога баробарлаштириш, деб баҳо берадилар ва бу фикр тарафдорларини кофир, динсиз, деб эълон этадилар.
- Кун-факон — дунё, олам.
- Кўгарчин — кабутар.
- «Лавҳун маҳфузун» — «Қўриқланиб, сақланган лавҳа». Диний эътиқодга кўра инсоннинг толеъи ва оллоҳнинг кўрсатмалари ёзилган лавҳа. Инсон сурати.
- Лайлатул-ҳажр — ҳажр шони.
- Лаҳву лааб — эрмак, ўйин, фойдасиз иш.
- «Лаҳмика лаҳми» — арабча: «отинг отимдандир».
- Ломакон — маконсиз, жойсиз.
- Лот — фақир, юртсиз, бечора; Қадимда арабларда бут.
- Лоязол, ломязал — абадий, сўнги йўқ, сўнгсиз.
- Лўълўъи ноб — соф, холис марварид, инжу.
- Мансур — Ҳусайн ибн Мансур Ҳаллож, Эроннинг Х асрада яшаган машҳур шоирларидан. У Форс вилоятида дунёга келган. Унинг таълимоти Ҳусайния ёки Ҳалложия номи билан шарқ мамлакатларида кенг тарқалган. Мансур Ҳаллож ўз шеърларида пантеистик фикрларни тарғиб этган. Араб халифаси Муқтадир-биллоҳ томонидан шоир ўзининг «Аналҳақ» («Мен ҳам оллоҳ») деган сўзига биноан Бағдодда 922 йили дорга осилган. У динсиз бўлмаган, лекин, худонинг тажассуми инсонда намоён

- деб шариат аҳкомларига танқидий муносабатда бўлган. Мансур ўлимининг охирига қадар ўз эътиқоди-га содиқ қолди. Ўз фикрида қаттиқ туриб, ўлимни жасорат билан қарши олди. Шунинг учун ҳам у асрлар бўйи мардлик, садоқат ва қаҳрамонлик рамзи сифатида тилларда дoston бўлди. Насимий ҳам уни чуқур муҳаббат ва эҳтиром билан тилга олади ва ўз шеърларида кўтаринки руҳ билан куйлайди.
- Мазруф** — бирор буюм ичига ўрнашган нарса.
- Мазҳар** — кўринадиган, зоҳир бўладиган жой; чиқиш.
- Макнун** — яширилган, махфий; яхши сақланган.
- Мажмар, мижмар** — мушк-анбар каби турли хушбўй нарсаларни солиб тутатиладиган идиш.
- Магас** — чибин, пашша.
- Масир** — сайр, саёҳат жойи, сайргоҳ.
- Маъсият** — гуноҳ, қусур.
- Махзан** — хазина, мол-дунё сақланган бино.
- Матлаи аявор** — нурларнинг чиқиш, порлаш ўрни.
- Маннон** — сахий, олижаноб.
- Манлик** — ўзлик, ҳамият, одабийлик.
- Матбах** — ош пишириладиган жой, ошхона.
- Машом** — ҳид билиш аъзоси.
- Машшота** — қиз ва келинларнинг сочларини тараб, оро берувчи пардозчи.
- Мисбоҳ** — чироғ, машъал.
- Мифтоҳ** — калит, очқич.
- Мо** — сув.
- Муалло** — юксак, баланд, аъло.
- Мулмул, малмал** — чит, муслин.
- Мул** — май, шароб.
- Муназзаҳ** — пок, соф; равшан.
- Мунзал** — индирилган, юқоридан туширилган.
- Мункир** — инкор этувчи, тонувчи, рад этувчи.
- Мунтаҳо** — бирор нарсанинг охири, сўнг, ниҳоя.
- Мунодий** — бирор хабарни баланд овоз билан эълон этувчи, жарчи.
- Мутарро** — тоза, янги; безалган, таралган; тиниқ.

- Муттақий** — тақводор, парҳизкор, гуноҳ ишлардан сақланувчи, ҳалол иш тутувчи.
- Мусҳаф** — китоб, рисоалар тўплами, Қуръон.
- Муқайяд** — боғланган, уланган, банд этилган.
- Мўғулон, мўғилон** — қушқўнмас; чақиртиканак; итларда бўладиган қўтир касали.
- Мўғулчи, мўғуллик** — айёр, фитначи, сотқин. Насимий замонда Чингизхон бошлиқ мўғуллар қўшинининг Шарқ мамлакатларидаги ёвузликлари, жаллодликларига ишора қилиб айтилган ибора; маҳбубанинг кирдикорлари назарда тутилмоқда.
- Намруд** — Иброҳим пайгамбарни ўтда куйдирган подшоҳ номи.
- Накҳат** — хушбўй ҳид.
- Нафҳаи Исо** — Исо нафаси.
- «**Нафсини ким билди, бўлди ҳақи**» — сўзлари билан Насимий ўз дунёқарашидаги сўфиёна — мистик майлларни ифода этади. Инсон ҳаққа, яъни худога қовушмоқ, айна замонда ҳақиқатни топмоқ учун ўз борлигини, табиатни, коннотни ўрганиши, билиши, тушуниши керак. Шоирнинг фикрича ўз борлигини, нафсини билмаганлар йўлдан озган ва жиноятчи бўладилар.
- Нисф** — ярим.
- Нофай тотор** — тоза ва энг хушбўй мушк.
- Ножий** — қутулган, озодликка чиққан.
- Ноқис** — нуқсонли, камчилиги бор.
- Ноқус** — катта қўнғироқ.
- Носих, носеҳ** — насиҳатгўй, ўғит берувчи.
- Ноҳид** — ёруғ юлдуз, Зуҳра (Венера) планетаси.
- Нузҳат** — кўнгил очиш, ҳузур қилиш, безаниш.
- Нуқл** — май ичганда ейиладиган ширинлик, мева ва бошқа хил газак.
- Нуҳуфта** — яширин, маҳфий сир.
- Ови, увн** — кўмак, ёрдам.
- Ол** — ҳийла, фириб; қизил тус; оила, хонадон.
- Омоч** — нишона, қора; ўқ отиб, машқ қилиш учун қў-

Йилган қора, нишон тахтаси.
«Онасту-норан» — «Ўтти кўрдим». Насимий диний афсона асосида кўпгина образлар, ташбеҳлар яратди.

Орий, ори — тоза.

Орвод — хотин, аёл.

Расул — элчи, пайғамбар.

Рафъ — кўтариш; юксалтириш; йўқ қилиш.

Ратб — ҳўл, тоза, сувли.

Раққ — қадимда қоғоз ўрнида истифода этилган тери навъи.

Роҳ — май, шароб; йўл.

Румуз — рамзлар, имо-ишоралар.

Сабукбор — юки енгил, енгил, чаққон.

Сабух, сабуҳи — тонг пайтидаги ичкилик.

Сабҳа — тасбеҳ.

Сабъу масоний, сабъул-масоний — икки карра етти.

Насимий «сабъул-масоний» деганда инсоннинг она батнидан олиб тушган етти қатор (киприklar, қошлар, соч) туклари ва шу туклар ўсган етти жойини назарда тутди, (Сабъ — етти, масоний — карралар, бир неча марталар маъносида). Шоир инсон юзини Қуръондаги «сабъул-масоний» сураси деб атайди.

Савм — рўза.

Савод — қоралик; қоронғи; хат-савод; ёзув; шаҳар, ўлка; узоқдан кўринган қора, нишон.

Савр — ҳўкиз, фалак буржи (тўпланган юлдузлар ҳўкиз шаклида тасаввур қилингани учун шу ном берилган), апрель ойига тўғри келади.

Савт — қамчи; товуш.

Савқ — табиат, қилиқ; қудрат.

Саъди акбар — буюк саодат; Юпитер (Муштарий) сайёраси.

Саъди ахтар — қутлуғ юлдуз, бахтли юлдуз.

Сажжода — жойнамоз.

Саддақно — арабча: тасдиқ этиш, қабул қилиш.

Салсабил — қабул қилиш, тоза, тиниқ ва лазиз оқар сув.

Самак — балиқ; ер ости.

Салот — намоз, ибодат.

«Сақоҳум раббихум хамри» — Қуръоннинг 76-сура 20-оятидан: «Худолари уларга пок шароб ичиргандир». Насимий бу оятни эслатиш билан гўзалнинг дудоғи, висолига инсоннинг маънавий эҳтиёжи ва хаққини таъкидламоқчи бўлади.

Семурғ, Ҳумо — Насимий бу шеърда ўз асрининг ҳукмдорларига ва дин пешволарига муурожаат қилиб, уларни адолатга, ҳаққониятга, инсонпарварликка чақиради. Бу байтда давлат, саодат келтирилган, инсонлар бошига соя солган Ҳумо қуши каби ҳукмдор бўлмоқ керак, демоқчи бўлади. Афсонага кўра, Семурғ Рустамнинг отаси Золни сақлаб ўстирилган қушдир. Шоир бу тасвирларни олижаноблик, хайрихоҳлик, мардлик рамзи сифатида ишлатади.

Сидраи аъло, сидратул-мунтаҳо — энг юксак сидра дарахти.

Сиҳом — ўқлар, саҳмлар.

Сину шин — «с» ва «ш» ҳарфларининг номлари, Насимий бу ҳарфлардаги дандона ва нуқталарни маҳбубанинг тишларига ўхшатади.

Сирот — кўприк, йўл.

Соймоқ — ўхшатмоқ.

Сомий — эшитувчи, шон, ҳурмат.

Сужуд — саждалар.

Сулаймон мулки — мажозий маънода давлат, бойлик, дунё. Сулаймон Довуд пайғамбарнинг ўғли. Афсонага кўра отаси каби ҳам пайғамбар, ҳам подшо бўлиб, гўё у жинлар, парилар, девлар, ҳайвонлар, қушлар тилини билган, ҳатто бутун мавжудот унинг ҳукмига бўйсунган.

Сунъ — ясаш, яратиш; қудрат; иш, ҳунар.

Суюд — тол.

Табор — қариндош, авлод, насл.

Таборақта — муборақ бұласан.
Таолайта — юқори, олий бұласан.
Таму, томуг — жаҳаннам, дўзах.
Тавҳид — якка, ягона.
Тажалли — кўриниш, жилваланиш.
Таҳтус-саро — ер ости.
Таҳаррук — қимирлаш, ҳаракатланиш.
Тарқиқ — суюлтирмоқ, сув қўшмоқ.
Тарф — камарбанд, банд.
Таррор — йўлтўсар, ўғри.
Тафарруж — сайр-тамошо, кўнгил очиш.
Тожир — савдогар, тижоратчи, коммерсант.
Томот — беҳуда, уйдирма сўзлар.
Тубо — афсонага кўра жаннатдаги баланд дарахт;
баланд бўйли.
Турра — кокил, ўрилган соч, сочининг жингалаклан-
гани.
Тури Сино — Сино тоғи; араблар Зубайр тоғи ҳам
дейдилар.
Уд — оловга солганда хушбўй берадиган ёғоч; чолғу
асбоби.
Узор — юз, бет, чакка.
Уммул-китоб — китобнинг онаси, Насимий инсон юзи-
га ташбеҳ этиб уммул-китоб иборасини қўллайди.
Уқбо — охират, у дунё.
Учмоқ — жаннат.
«Фазли ҳақ» — деб Насимий севикли устози ва мур-
шиди (раҳбари, пири) бўлган Шайх Фазлуллоҳ На-
симийни назарда тутди.
Бу рубоийда шоир бутун сирларимиздан хабардор
бўлган, бизнинг фикримизни, руҳимизни нурлан-
тирган, бизга тўғри йўл кўрсатган Фазлуллоҳдир,
демоқчи бўлади.
Фардо — эрта тонг, эртанги кун, келажак.
Фурқон — Қуръон.
Ҳад, хадд — ёноқ, юз олмаси.
Ҳазз — ипакли мато.

- Хирқа — шайх ва дарвешлар уст кийими; жанда.
 Хамр — май, шароб.
 Хисол — хислатлар.
 Хитта — мамлакат, ўлка; ер юзи.
 Хусрон — зарар, зиёнлар.
 Хуффош — кўршапалак.
 Чавгон — гўй-чавгон ўйинида от устида туриб гўй (тўп)ни тутиб, тўхтатиб оладиган, учи эгри узун таёқ.
 Чалипо — хоч, салиб, бут.
 Чашмаи ҳайвон — ҳаёт чашмаси.
 Чина — дона.
 Чину чарову чаид? — қандай, нега, токай?
 Шаидид, шаддод — шиддатли, кучли.
 Шақойиқ, шақиқа — доланинг бир тури; чакка, бош оғриғи.
 Шаҳпар — қанотдаги энг узун патлар.
 Шуоъ — шуъла, ёруғлик.
 Юсуфи Канъон — Афсонага кўра Яъқуб пайғамбарнинг ўғли бўлиб, ғоят гўзал, ақлли бўлганлиги учун акалари бахиллик қилиб, қудуққа ташлаганлар, сўнгра қул қилиб сотганлар. Охирида Миср подшоҳи бўлган. Юсуф адабиётда гўзаллик, ақллилик, назокат ва матонат рамзи сифатида куйланиб келган.
 Яргу — ҳукм, қасос; адлия ҳуқуқи.
 Утонмоқ — хижолат чекмоқ, уялмоқ, тортинмоқ.
 Қаллош — майхўр, ишратпараст; маккор; камбағал, қашшоқ.
 Қаму, қамму — супурмоқ, йўқотмоқ; еб битирмоқ.
 Қандоб — қанд селобаси, суви.
 Қоби қовсайн — қошларга ишора. Қоб-камоннинг қўл билан ушланадиган, ўрта еридан бир учигача бўлган оралиқ.
 Қорун хазинаси, Ганжи Қорун — Афсонага кўра Мусо пайғамбарнинг замондоши бўлган Қорун катта бой ва шу билан бирга ўта кетган хасис экан. Дастлаб

камбағал бўлган, сўнгра Мусонинг ёрдами билан кимё илмини ўрганиб катта бойликка эга бўлганмиш. Лекин тайинланган солиғни тўламагани, ҳеч кимга эҳсон ва садақа бермагани учун Мусонинг қарғишидан кейин хазинаси билан бирга ерга ботибди.

Қоф — афсонавий тоғ бўлиб, гўё ер юзини ўраб турармиш. Ривоятларда Кавказ тоғларини ҳам Қоф тоғи дейилади.

Қофила — карвон, сафарга чиққан йўловчилар қароргоҳи.

Қудс — поклик, тозалик, муқаддас.

Қурс — тўгарак нарса, кулча ва нон шаклидаги нарса; кулча, нон.

Ғамом — булут, оқ булут.

Ғанж — ғанжу далол — ноз-карашма, ишва, қош-кўз учуриш.

Ҳажар — тош.

Ҳаннон — йиғловчи, оқ-фарёд чекувчи, гирён.

Ҳароми — қароқчи, оромни олувчи маъносида.

Ҳасуд — ҳасадчи, кўролмайдиган.

Ҳашр — тўпланиш, йиғин; ўлганларнинг тирилиш чоғи, қиёмат куни.

Ҳулла — безакли, нозик ва нафис кийим, ипакли нозик мато.

Ҳури ийн — оқ юзли, қора сочли, қора кўзли қиз.

Тузувчи: *Наим Норқулов*

МУНДАРИЖА

Саид Имомиддин Насимий	5
Ғазаллар	16
Мустазод	204
Рубонийлар	208
Луғат ва изоҳлар	220

На узбекском языке

НАСИМИ

Избранное

Редактор *Н. Норқулов*
Рассом *А. Бағдасарян*
Расмлар редактори *И. Кириакиди*
Техн. редактор *Э. Саидов*
Корректор *М. Абдусаломова*

Босмахонага берилди 15/XII-76 й. Босиш_га рухсат этилди 2/XI-77 й. Формати 60×90^{1/32}. Босма л. 7.25. Нашр. л. 4,76. Тиражи 10 000 Р 09703 Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент, Навоий кўчаси, 30. Шартнома № 190—76.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари бўйича Давлат комитетининг 2- босмахонасида № 1 қозоғга босилди. Янгийўл, Самарқанд кўчаси, 44. Заказ № 209. Баҳоси 70 т.